

עידן

דע אר
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

מהדורת זכרון ברוך: לע"נ הרה"ח ברוך ב"ר פנחס ע"ה - וזו' מרת שיינדל מלכה ב"ר אברהם ראובן ע"ה • הרה"ח יעקב צבי ב"ר מנחם ע"ה - וזו' רחל מינדל ב"ר יחזקאל ע"ה

גליון מוגדל
לפורים

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

כנוס את כל היהודים:

הנקודה של פורים: השי"ת
אינו מוותר אפילו על נפש
אחת מישראל

עמוד ז

• בתוך המאמר:

- השמחה בחודש אדר נמשך משייכותו אל הבית המקדש
- באיזה דבר התבטא גודל אהבת ה' לישראל בבית המקדש?
- שייכות 'נס בדרך הטבע' להשראת השכינה במקדש
- כפרת עוונות ביום הפורים - מצד התגלות אהבת השי"ת לעמו
- מחיית עמלק דומה ל'וימח את כל היקום' שבשעת המבול
- מדוע נצרך הסכמת מלך פרס לבניית בית השני?

באהבתו ובחמלתו הוא גאלם: נס פורים היה ביטוי על גודל אהבת השי"ת לעמו ישראל

סיכום ותמצית:

א. השמחה בחודש אדר קשורה לבנין ביהמ"ק כשם ששיעוט השמחה בחודש אב היא בגלל חורבנו, כי אחשוורוש והמן חששו מבית המקדש, ואילו אחר נס פורים נבנה הבית השני.

ע"י נס פורים נפתח השער לבנין ביהמ"ק

ומאידך גיסא, בתקופה שלאחר נס פורים חזרו לעסוק בבנין בית המקדש השני, אחר שרפו ידיהם מן המלאכה שנים רבות, כמובא בכתובים, הרי שע"י הנס פורים נפתח הפתח לבנות את בית המקדש, אחר שבטלו אחשוורוש והמן שעיכבו אותה. ונבוא בעז"ה לבאר כמה עניינים בענין בנין בית המקדש, ומכך תובן השייכות בינו לבין הנס פורים - שכאמור היה הכנה לכך.

ב.

שכינת הקב"ה בבית המקדש היא ביטוי לאהבת הקב"ה לישראל

אהבת ציון אל תשכח לנצח

הנה נודע שבית המקדש הוא מקום התגלות תוקף אהבתו של השי"ת לעמו ישראל, כי שם בירושלים מתגלה גודל האהבה וחביבה היתרה שיש לו להשי"ת לכנסת ישראל, וכלשון שאנו אומרים בסליחות 'אהבת ציון אל תשכח לנצח'.

מדת האהבה: התקשרות והתאחדות עם הזולת השונה ממנו

והביאור בזה הוא, כי הנה פשוט מהותה של מדת האהבה היא: לאהוב את הזולת. ואע"פ שעצם העובדא שהם שני אנשים ולא איש אחד מורה לכאורה על כי הם שונים זה מזה ואינם דומים זה לזה, מכל מקום מצד האהבה שהאדם אוהב את חברו, הרי הוא מניח את עצמותו, ויוצא חוצה לו, כדי להתאים את עצמו אל הזולת, להרגיש את מצבו, ולהטיב עמו וכדומה.

והנה בזה שהאדם אוהב את השני ומשפיע לו וכו', הוא אכן מתקשר ומתחבר אליו, וכפי שנרמז בתיבת 'אהבה' העולה כמספר 'אחד', להורות שע"י האהבה היוצאת מאחד לחבירו, הרי הם מתקשרים ומתאחדים, אע"פ שמצד עצמם ומהותם היו הם מציאות נפרדות.

הקב"ה האין סוף ב"ה ירד לשכון במקום המקדש עם בעלי גבול

והנה כמו כן בידן בגודל האהבה השורה בבית המקדש, הנה אהבה רבה זו מתבטאת בכך, שהקב"ה שהוא אין סוף ולמעלה מכל גבול, מצמצם כביכול את

א

נס פורים ושמחתו טובים על בנין בית הבחירה

יריבו השמחה בחודש אדר על בנין ביהמ"ק - לעומת מיעוט השמחה בחודש אב על חורבנו

איתא בגמרא (תענית כט.) 'אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה'. הנה מכך שהגמרא מדמה את ענין ה'מרבין בשמחה' של חודש אדר ל'ממעטין בשמחה' של חודש אב, מוכח שיש קשר ושייכות ביניהם, שכשם ששיעוט השמחה בחודש אב הוא על חורבן בית המקדש, כך גם יריבו השמחה בחודש אדר שייך לבנין בית המקדש. ואכן בחודש אדר קוראים בפרשיות התורה העוסקות בבנין המשכן, וכמו כן באחד באדר משמיעים על השקלים (שקלים פ"א מ"א) שמהם קנו את קרבנות הציבור בבית המקדש, הרי מכל זה נראה בעליל שיש לחודש אדר וימי הפורים שייכות מיוחדת עם הבית המקדש.

התנגדות אחשוורוש והמן לבנין בית המקדש

וכן רואים זאת בכך שכל השתלשלות נס פורים התחילה מסעודת אחשוורוש, שאז נהרגה ושתי, וקלכה אסתר תחתיה. וסיבת אותה הסעודה הרי היתה 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו' וגו' 'עשה משתה' וגו' (אסתר א. ב-ג), וחז"ל בגמרא (מגילה יא.) ביארו את כוונת הפסוק 'כשבת המלך' - לאחר שנתיישבה דעתו, והיינו שלא חשש כבר שייגאלו ישראל ותתערער ממשלתו, כי מאחר שלדעתו כבר עברו שבעים שנה לגלות בבל, ועדיין לא נגאלו, אמר השתא ודאי תו לא מיפרקי, ועל כן אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו.

וכן כשבאה אסתר לפניו, אמר לה אחשוורוש (אסתר ה. א.) 'מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך', ופירשו חז"ל (מגילה טו.) 'חצי המלכות - ולא דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו בנין בית המקדש'.

וכמו כן מבואר בחז"ל (אסתר ז. ב.) שהמן יעץ לאחשוורוש לבטל בנין בית המקדש, וכמו שכתוב (עזרא ד. ו.) 'ובמלכות אחשוורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים' (ראה רש"י אסתר ט. י; וראה עוד ילקוט'ש עמוס רמז תקמ"ה). וציבא מילתא בדברי קדשו של הארז"ל (שעה"כ פורים דרוש א.) שכל מזימת אחשוורוש והמן בהריגת היהודים, היתה כדי לבטל את בנין בית המקדש, עיי"ש.

ב. בית המקדש מקום התראות אהבת השי"ת לישראל. מהות האהבה - קשר בין השונים, וכן הקב"ה הבלתי בעל גבול ירד לשכון במקום הגבול.

ג. דרכי הטבע ומדות המקדש הם גבולים וצמצומים, ובהם ניכרת יותר האהבה, אחר שלא היו ראויים לנס גלוי. והם הכנעת עמלק המכחיש את הקשר של הגבול אל הבלתי גבולי.

עצמו למדרגת הנבראים בעלי גבול, הוא ירד לשכון עמם במקום הגבול, שהוא מקומם שלהם. וכדחזינו שכל בנין המשכן מיוסד על מדידות והגבלות, אמה וחצי האמה וכדומה. והרי דבר זה הוא חידוש גדול מאוד, עד שמצינו בכתוב שלמה המלך ע"ה בעצמו בעת שחנך את בית המקדש הראשון התפלא על חידוש זה בעצם מציאות בית המקדש, ותמה ואמר (מ"א, ח, כו) 'כי האמנם ישב אלקים על הארץ. הנה השמים ושמי השמים לא יכלכוך, אף כי הבית הזה אשר בניתי, כי אכן תמיהה גדולה ועצומה היא זו, היאך יתכן שהקב"ה שהוא אין סוף ישכון במקום הגבול. ועל כך נאמר שם (פסוק י"ב) 'אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפלי, כלומר שבהשראתו ית' בבית זה הוא ירד לתוך הערפל, שהוא מקום חושך הגבול, ושם דייקא הוא משרה את שכינתו ית'.

זח ביטוי לאהבתו הגדולה לישראל

ירידה גדולה כזו של השי"ת לשכון במקום הגבול היא ביטוי והוראה לגודל אהבתו ית' לישראל, כי הניח כביכול את מהותו ועצמותו ית' שבדרגת אין סוף, וירד לשכון בתוך הערפל עם נבראים בעלי גבול, ואין זה אלא מחמת אהבתו הנפלאה לעמו האהוב, ולרוב תשוקתו כביכול להתאחד ולהתרבץ עם כנסת ישראל⁽⁶⁾.

ג.

בפורים ירד הקב"ה להתנוסס עם ישראל לפי מצבם

לפי ריבוי הצמצומים וההגבלות כן ניכר יותר גודל אהבתו ית' לישראל

והנה הדבר פשוט, שכפי השיעור וגדר הגבול שיורד הקב"ה לשכון בתוכו, כך הוא גודל ההתגלות של אהבתו ית' לישראל, כי לפי רוב ההגבלות והמידות שהוא ית' מצמצם עצמו לירד אליהם, מתבטא ביתר שאת חפצו עוז להידבק עם עמו ישראל

דרכי הטבע הם גבולים וצמצומים

וע"פ הדברים האלה נוכל להתבונן ולהשיג קצת גודל אהבתו ית' לעמו החביב שנתגלה בשעת הנס פורים - אשר מכך נפתח השער גם לבניית הבית המקדש אח"כ, שהוא מקום גילוי האהבה כנ"ל.

כי הרי יחודו של הנס הלזה הוא בכך שהוא נעשה ע"פ דרכי הטבע כנודע מספרים הק'. והטבע, כל יסודו הוא מציאות של הגבלות וצמצומים, כי כל חלק ממנו עומד על חוק וסדר קבוע שהוקבע עליו מששת ימי בראשית, ואי אפשר לו לשנות את דרכו ולהתפשט יותר מגבולו, עד שחוקי הטבע יכולים גם לגרום הסתר והעלם על מי שבראם.

נס פורים המלוכב בטבע - מורה על עוצם אהבת השי"ת לעמו

ונמצא שכאשר התנוסס השי"ת עם עמו ישראל בנס פורים, היה זה ירידה עצומה ממנו כביכול, לירד ולהצמצם למקום הגבול וההסתר, אשר על כך אמרו חז"ל (חולין ק"ט): 'אסתר מן התורה מנין - ואנכי הסתר אסתיר' (דברים, א, יח), רמזו בכך שהישועה לישראל בימי אסתר היתה מלוכשת בהסתרי עולם הזה ודרכי הטבע. וזה שירד הקב"ה ונצמצם בתוך הלוכשים האלו, מורה על רוב אהבתו ית' לישראל, שבעבורם מוכן הוא לירד ממקום שלמעלה מן הגבול עד למטה מטה, לשכון בין הנבראים בעלי הגבול, ואפילו בתוך לבושי הטבע.

הקב"ה ירד למדרגת ישראל שלא היו ראויים לנס נגלה

מה גם שמן הסיבות העיקריות על כך שהנס הזה הוצרך להתלבש בדרכי הטבע ולא היה נס גלוי כמו ניסי יציאת מצרים וכדומה, הוא מפני שכלל ישראל לא היו ראויים באותה שעה שיעשו להם נסים גלויים, וכענין דאמרינן בגמ' (ברכות ד. ר'אויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרגר חטא, וכיון שלא היו ראויים לנסים גלויים, הוצרך השישועה תבוא להם באופן של טבע.

ומעתה, דבר זה גופא, שאפילו שלא היו ישראל ראויים לנס גלוי, אעפ"כ הוריד הקב"ה כביכול עצמו למדרגתם, והתנוסס עמם בנס המלוכב בטבע, - הוא הוראה עצומה על גודל התשוקה של הקב"ה להידבק בעם סגולתו, עד כדי כך שגם אם אין ביכולתם להתעלות למדרגות גדולות, ולפי המצב אינם ראויים לנסים גלויים, מכל מקום לא ירפה ולא יעזוב אותם, אלא הוא ירד אליהם למקומם הנמוך, וגם שם הוא ממליא לעשות עמם, וממציא להם הישועה לפי מה שיכולים לקבל. וכל זה מצד רוב תשוקתו כביכול להתקשר עמם לעולם.

ההשפלה אל הטבע מכניעה את עמלק המכחיש את הקשר בין הגבול ללמעלה מן הגבול

ואכן דבר זה שייך במיוחד לנס פורים, שכוון להכנעת הצר הצורך נצר זדון מוצע עמלק; כי עמלק הוא הסותר והמתנגד ביותר לאהבת השי"ת לישראל. שהרי קליפת עמלק היא ענין השכל הנברא והחיצוני - העומד כנגד דעת העליון שהוא שכל התורה. והשכל הפשוט אינו עומד על החיבור בין עולם הגבול עם האלקות

שלמעלה מן הגבול, כי כל הקשר שבין השי"ת עם הנבראים - שבעיקרו הוא עם ישראל, 'אתם קרויין אדם' (יבמות סא.) - יסודו בשכל העליון הנעלם מכל רעיון, הנמשך מחמת לבו של הקב"ה כביכול, שהוא הגורם לאהבה זו שאוהב השי"ת את עמו ישראל, ורוצה להתאחד עמם. ואילו עמלק המתנגד לשכל עליון זה אינו עומד כלל על מציאות ואפשרות של יחוד בין למעלה מן הגבול לבין הגבול⁽⁷⁾, וברצונו להפסיק את עבותות האהבה בינינו לבין אבינו שבשמים. ולכן דייקא ע"י נס פורים שבו ירד הקב"ה האין סוף והתלבש בגבולי הטבע מרוב אהבתו לעמו ישראל - נעשה ביטול ומחיה לקליפת עמלק, ונמחה שמו מתחת השמים.

נס פורים שהתלבש בגבולי הטבע היה הכנה להשראת השכינה בעולם הגבול

עכ"פ נמצא שבנס פורים ירד כביכול למקום הגבול והטבע, והצמצם בצמצומים רבים לצורך כלל ישראל, וכל זה מפני גודל אהבתו וחיותו אליהם, אשר לזה מוכן הוא לירד לתוך כל הגבלות הללו. והיה זה הכנה דרבה לבנין בית המקדש, אשר גם שם ירד הקב"ה למקום הגבול והצמצום, בכדי לשכון כבוד עם עמו ישראל שחבר לו לסגולתו מכל העמים.

ד.

על כל פשעים תכסה אהבה

אהבה עזה יכולה להתגבר גם על מחיצות ומניעות

תכונה נוספת יש למדת האהבה, והיא מה שיש ביד האוהב כח לבקע מחיצות קשות מחמת גודל אהבתו, וכענין שאמרו ז"ל (בר"ר נה, ה) 'אהבה מקלקלת את השורה'. ומדה זו אכן דומה אל האמור לעיל; שהאוהב שובר את המחיצה שסביבו כדי לירד למקום הנאהב השונה ממנו לחלוטין. אולם כוונתנו כאן היא ביותר מכך, שלפעמים פורצת האהבה ברבו יתרה כל כך, עד שיש בה כח שמניע את האוהב להתגבר על כל המניעות והמחיצות העומדות נגדו באהבה זו עצמה שכלפי חבירו, וגם כאשר מתעוררת סיבה ועובדא המחייבת להפסיק האהבה, מכל מקום מכח תוקף האהבה שבין השנים, יכולים הם להתגבר על ההפרעה, ולשבור את מחיצות הברזל המבקשות להפריד ביניהם, וכמו שיבואר.

החטאים הם מחיצות המפסיקות בין השי"ת לישראל

כי הנה מלבד מה שאהבת השי"ת לישראל צריכה לשבור את מחיצת הגבול המעכבת בעד הקשר ביניהם, עוד יש עליה להתגבר על מניעת האהבה המתעוררת מכח חטאי האדם, ולא עוד אלא שהחטא משמש כמחיצה חזקה יותר ממחיצת הגבול. כי בשלמא ענין הגבול יש לו מקום כביכול גם אצל הקב"ה ואינו חסר ממנו, וכענין הנודע ש'כשם שהוא ית' שלם למעלה מן הגבול, כך הוא שלם בגבול, ואע"פ שאין לנו ידיעה היאך יתכן זאת, מכל מקום זה ברור לנו שכן היא המציאות. משא"כ החטא אינו שייך כלל בהקב"ה, כי לא יגור איתו רע ח"ו (ע"פ תהלים ה, ה), וכל כולו אין לו מקום אלא אצל הנברא לבדו. ונמצא שהחטאים הם מחיצה חזקה וקשה המעכבת בעד התקשרותו של הקב"ה עם ישראל.

'השוכן איתם בתוך טומאות'

אמנם אעפ"כ, מחמת גודל אהבתו ית' לעמו בוקע השי"ת גם את המחיצה הזו, וכדרך שכתוב לגבי השראת השכינה שבבית המקדש (ויקרא טו, טו) 'השוכן איתם בתוך טומאותם', ופירשו רבותינו ז"ל (יבמות נ"ג) שאפילו בשעת שהן טמאים שכניה עמם, כי על כל פשעים תכסה האהבה (משלי י, ז).

והענין, שמרוב האהבה שאוהב השי"ת את עמו ישראל, הוא מגלה אצלם נקודה קדושה כזו שאליה לא מגיע שום פגם. כי עם כל מה שיחטא האדם, נשאת בו נקודה עמוקה שאיננה חוטאת, ונקייה היא מכל חטא ועון, ומצד נקודה זו יכול הוא לשכון בתוכם. ואע"פ שמצד החיצוניות נראה האדם כחוטא וכפוגם ח"ו, בכל זאת אין הקב"ה מתפעל מזה, והוא שוכן איתו בתוך טומאתו.

ביום הכיפורים מתגלה קדושת ישראל שאין בהם חטא

וזהו כללות סוד יום הכיפורים, שהוא יום התשובה, שענינו נתבאר במקו"א בארוכה להיותו יום שבו מאירה קדושת ישראל בתוקף ועוז, ומתגלה ששום נפש מישראל אינה חוטאת כלל, לא מצד הנשמה וגם לא מצד הגוף, וזה מפני שגם הגוף מקושר אל הנשמה, שהיא חלק אלקי ממעל, וכמו שבודאי לא שייך הנשמה תחטא, כמו כן גם הגוף המתחבר עמה נקי מכל חטא. ולכן מניחים את כל העוונות על ראש השעיר לעזאזל - הרומז לעשו איש שעיר' (בראשית כ, יא; ב"ר פס"ה, ז), ומחשיבים אותו כאילו הוא זה שחטא, ומכח זה באה כפרת העוונות ביום הזה⁽⁸⁾.

'פורים על שם יום הכיפורים דעתידין לאתענגא ביה'

ולמעלה ממנו הוא מדרגת יום הפורים, שבמדה מסוימת עומד הוא במדרגה יתרה מיום הכיפורים עצמו, וכדרך דאיתא בתקו"ז (תיקון כא, ט"ז) 'פורים איתקריאת על שם יום הכיפורים דעתידין לאתענגא ביה ולשנויי ליה מעוני לעונג', וכלומר

א. וכפי האמור שע"י האהבה מתאחדים השנים לאחדים, הכי נמי בירידה זו של השי"ת לתוך מקום הגבול, נעשה קשר בין הגבול ללמעלה מן הגבול, ומתגלה הסוד העמוק ש'כשם שהוא שלם בבלתי גבול, כך הוא שלם בגבול, ואכהמל"ב.

ב. וזה כענין שנתבאר בגליון הקודם, שעמלק עומד בין שמים (למעלה מן הגבול) לארץ (גבול), ומשתדל לעכב את החיבור שביניהם.

ג. וע"פ המבואר כאן יש לומר, שבראש השנה זכאי בדיון על קטרוג המלאכים בבריאת האדם על היותו בעל גבול, ומכח זה צדיקים נכתבין ונחתמין בו לאלתר לחיים (ר"ה ט"ז), וזהו התגברותו של הקב"ה על מחיצת הגבול. וביום הכיפורים מתגבר הקב"ה ביתר שאת, וממתיק גם את קטרוגו על האדם מצד היותו חוטא, שהוא מחיצה חזקה יותר בינו לבין בוראו כאמור.

ד. אהבה שוברת מחיצות ומניעות, שהם החטאים, כענין יום הכיפורים ופורים בהם מתברר שחטאי ישראל אינם אלא בחיצוניותם.

ה. מסימני אהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר ובשכל - שהיא קיימת לנצח, וכן פורים שורשו ב'נצח', ולכן הוא 'על שם הפור', והסכים גם כורש לבנין הבית השני. ועיקר קדושתו מכח 'מקום ארון' בלבד, שאינו מן המידה וההבנה.

כן בפורים מתגלה עולם נעלה כזה שהוא למעלה מהשגה, בח' און, שמצד דרגה גבוהה זו בחר הש"ת בישראל, ע"ד אהבה שאינה תלויה בדבר.

ומטעם זה השתמשו גם ביום הכיפורים בגורל, וכמ"ש (ויקרא טו, ח) 'ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל', כי שני שעירים אלו מצוותן שיהיו שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד (וימא סב), ונמצא שאין שום סיבה לבחור בזה יותר מחבירו, ואעפ"כ קובע הגורל ששעיר אחד יעלה לה' ואילו השני ישתלח לעזאזל, והרי זה מורה על דרגה עליונה המתגלה ביום הנורא הזה, ומעוררת את אהבת הש"ת לעמו שהיא למעלה מכל הסבר שכלי. ומאחר שאין היא תלויה בדבר, לכך נמי אינה בטלה לעולם, ע"ד 'אהבתך אל תסיר ממנו לעולמים' (בכרת אהבת עולם). ואהבה זו מתגלה ביום הפורים, אשר לכן לא יעבור הוא מתוך ההידויים, ויתקיים לנצח.

אהבה שאין לה טעם - אין מקום לקטרג עליה

וביתר ביאור, הנה כל אהבה התלויה בדבר, אפשר שתהא לעמלק אחיזה בה, וביכולתו לקטרג על סיבת הדבר למה הוא כן ולשאלו במה זכו ישראל שאהב אותם הש"ת. אולם אהבה שאינה תלויה בדבר, והיא נמשכת מן העצמיות בלא טעם נגלה, אין מקום לעורר עליה, שהרי אין טעם בדבר שנוכל לדון עליו, ועל כן יש לה קיום נצחי.

אחר נס פורים הסכימה הסט"א עצמה לבניית בית המקדש

ואהבה כזו שאין ביד האומות לקטרג עליה ולבטלה - נגלתה בימי הפורים, שהרי נתבאר שבפורים ירד הקב"ה לשכון עם ישראל במקום נמוך ביותר, הנה ירידה זו באה עד כדי כך שנתן הקב"ה בלב כורש מלך פרס, ממלכי אומות העולם, שיתן מממונו לבנין בית המקדש השני (עזרא ג, ח), ועד כאן בא ענין 'ושמתי כסאי בעינים' (דמיה מט, לח; מגילה יג), שאפילו הסט"א עצמה סייעה בדבר.

קדושה שניה - שהיתה בהסכמת כורש - קידשה לעתיד לבוא

ומהאי טעמא מצינו, כי אע"פ שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא (שם י). [פירוש, שקדושת ארץ ישראל הראשונה שקידשוה בימי יהושע בן נון - בטלה אחר שגלו ישראל ממנה בחורבן בית ראשון], מכל מקום קדושה שניה [שקידשוה עולי בבל עם עזרא ונחמיה, סמוך לאחר נס הפורים], קדשה לעתיד לבוא (יבמות פב), והיא קיימת לנצח גם בזמן הזה. וביארו הפוסקים (תו"ט עדויות פ"ח מ"ו, ע"פ רמב"ם בית הבחירה פ"ו הט"ו) את הטעם לכך, שמאחר שקדושה זו באה ע"פ רשותו של כורש, והוא עצמו סייע בדבר, לכן איננה בטלה לעולם. ונמצא שקדושת המקדש, מקום גילוי אהבה שבין הקב"ה וכנסת ישראל, ירדה למקום נמוך ביותר, להיות תלויה בדעת מלך גוי, והיינו טעמא שאין עוד מניעות מהסט"א לעכב בעדה

קדושת בית שני מצד 'מקום ארון' - שאינו מן המידה

ואכן נראתה אהבה זו ביותר בבית המקדש השני, אשר היה מיוסד על קדושה עולמית, בבחי' אהבה שאינה תלויה בדבר - שאינה בטלה לעולם. כי הנה בבית המקדש הראשון היו כמה ענייני קדושה שעל ידם באו לידי השגה, שהרי אי עמד הארון במקומו, ובארון היו הלוחות שניתנו במתן תורה, והם היו זכר עולם שבני ישראל קבלו את התורה האלקית למורשה.

אולם למעלה ממנו היתה מדרגת בית שני, שנגנז בו הארון, וכל קדושתו היתה מיוסדת על מקום הארון, שהוא למעלה מן הגבול ממש, ע"ד שאמרו בגמ' (מגילה יג): 'מקום ארון אינו מן המידה'. ואכן מאמר זה נסדר שם בגמרא כהמשך להא דתנן (לעיל טו) 'שקדושת שילה יש אחריה היתר, וקדושת ירושלים אין אחריה היתר', והיינו שקדושת ירושלים הינה קדושה נצחית, ועל כך מסיק 'אמר רבי לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המידה'. ומקום זה הוא כולו אלקות, והנברא אין לו כל שייכות אליו, ונחשב שבחי' אלקות ממש ירדה למקום הנבראים. ושם עמדה אבן השתיה, ובבית שני ערך הכהן הגדול עליה את עבודת יום הכיפורים.

קבלת התורה בימי אחשורוש ברצון - באופן שאינו תלוי בדבר

וביסוד זה יש לבאר גם את הטעם לכך שבמתן תורה הוצרך הקב"ה עדיין לכפות על ישראל את ההר כגיגית, ולא היה די באמירתם 'נעשה ונשמע'. והוא מכיון שבאותה שעה קבלו ישראל את התורה מצד ערכם כנבראים, אשר הנברא הוא בעל בחירה, ועל כן בחרו הם מרצונם לקבל את התורה. אולם בכל מקום שיש בחירה, עדיין נחשבת האהבה והקבלה כ'תלויה בדבר', כי אע"פ שהאדם בוחר בטוב, הנה כל זמן שאין בחירה זו באה בהכרח, הרי יש בידו גם לבחור אחרת, כי הוא זה שבחר לעשות הטוב מצד איזה טעם שהיה לו לכך. וקבלת התורה שכזו שהיא תלויה בדבר, אינה נצחית וקיימת, שהרי ייתכן שיתבטל הדבר ותתבטל האהבה. ולפיכך כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, להיותם מוכרחים לקבל את התורה, ונתברר שזו עצמיותם של ישראל, שרוצים לדבוק בקונם בלא שום טעם והסבר, אלא מצד עצמם ומהותם, עד כי לא יתכן שלא יקבלו את התורה.

ובימי הפורים נגלתה עצמיות זו באופן של רצון, עד ש'הדור קבלוה - ברצון - בימי אחשורוש' (שבת פח), כי אז נתגלה גם בחיצוניות שמצד עצמותו רוצה כל איש ישראל לקבל את התורה, ובאופן נצחי כזה 'קיימו וקבלו היהודים וגו' ולא יעבור' (אסתר ט, כז).

שהיו"ט פורים שאנו שמחים בו כמשתה ושמחה בזמן הזה, הוא במדרגת יום הכיפורים שלעתיד לבוא, שאז לא יתענו בו כענין שנאמר (ויקרא טו, לא) 'וענינתם את נפשתיכם', אלא אכילת הגוף ושתייתו התיינה מותרות בו, והיינו שאז תתגלה מעלת גופי ישראל, שגם בהם אין שום חטא ועון נוגע כלל. [ואכה"מ לבאר עומק ההבדל בין פורים ליום הכיפורים].

בנס פורים נתגלה שבני ישראל אינם חוטאים אלא לפנים

ואכן היה כן גם בשעת הנס פורים, שנגורה גזרת כליה על כלל ישראל ח"ו מפני שהשתחוו לצלם (מגילת יב). ועם כל זה מגודל אהבת הש"ת לעמו שבר את המחיצה הלזו ונתן להם ישועה והצלה, ע"י שגילה את עומק קדושת ישראל שאיננה נפגמת בשום פנים ואופן, ונתגלה כי הם לא עשו אלא לפנים, ולכן אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים (שם).

המשכת שכל התורה כדי להציל את העולם בשעת דור המבול

וכח התגברותו של הש"ת על המניעה שמצד החטאים, נגלתה ג"כ בדור המבול, שהרי אותו הדור היו מלאים חטאים, ואעפ"כ התגבר הקב"ה כביכול על קטרוג המלאכים שטענו 'מה אנוש כי תזכרנו' (תהלים ח, ה; סנהדרין לח), והניח קיום לעולם. ונמשך זאת מנך שכביכול גילה הקב"ה באותה שעה את שכל התורה, שהוא אור נפלא ביותר, שגרמו במי המבול ארבעים יום על הארץ (בראשית ג, יז) - כנגד התורה שניתנה לארבעים יום, ואור זה האיר בתוך התיבה, וכטעם 'צוהר תעשה לתיבה' (שם ג, טו), ומכח זה נמשך הצלת העולם וקיומו באותה שעה.

תיבת נח היא בבחי' יום הכיפורים

ועל ענין זה איתא בתיקו"ז (כב) שתיבת נח היא בבחי' רוא דיום הכיפורים, עיי"ש. כי כאמור סוד התשובה של יום הכיפורים, הוא מה שבו ביום מתגלה קדושת האדם, שמצד עצמות מהותו הוא מסולק לגמרי מן החטא, ומצד זה יכול הקב"ה לשכון איתו, בלא שיתפעל מהעוונות שנסבכות עליו מבחוץ.

'וימח את כל היקום' כענין 'תמחה את זכר עמלק'

ולעומת זאת שאר הנבראים שלא היו יכולים לקבל אור נעלה שכזה, וכענין קליפת עמלק המתנגד ולוחם כנגד השכל הנפלא של התורה כנ"ל, הם אכן נמחו ע"י המבול, ועליהם נאמר (שם ג, טו) 'וימח את כל היקום', וכדרך שנאמר בעמלק (דברים כה, יט) 'תמחה את זכר עמלק', והיינו שנמחה חלק עמלק שבנבראים, כי אין לו קיום בהתגלות אור זה (ג).

ה.

האהבה שנתגלה בפורים אינה תלויה בדבר - ועל כן היא קיימת לנצח

אהבה אמיתית קיימת לנצח

והנה מלבד מה שנתבאר שהאהבה מתגלה ע"י שהאובה יורד ומצמצם עצמו למקום הגנאה, וכמו כן בזה שהוא מתגבר על המניעות המעכבות בעד אהבתו - כמו שירד הש"ת לשכון במשכן ובבית המקדש, עוד זאת נמשכת מדת האהבה, מה שאהבה אמיתית קיימת לנצח ואין לה הפסק.

פורים הוא יו"ט של נצחיות

וגם תכונה זו מתגלית בפורים, דכתיב (אסתר ט, כח): ראה שח"ט משלי ט, ב) 'וימי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם', וכמו כן נודע מהאריז"ל שהמועדים מכוונים כנגד שבעת המידות, ופורים מכוון למדת נצח. ונמצא שמדרגת פורים היא ענין של נצחיות, והיינו שהאהבה המתגלה בו עומדת לנצח.

אהבה שאינה תלויה בדבר - אינה בטלה לעולם

והטעם לזה, כי הנה כלל גדול ישנה במדת האהבה, שישודוהו חז"ל במשנה (אבות פ"ה מט"ו), שאהבה התלויה בדבר - בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר - אינה בטלה לעולם. והיינו שישנה אהבה שאפשר ליתן בה טעם למה היא באה, ובאהבה שכזו - כאשר יתבטל הטעם איז תתבטל האהבה עמו. אולם אהבה אמיתית היא זו שאין לה שום טעם, אלא היא נמשכת מן העצמיות, למעלה מהדעת הנגלית של האדם, ובכונן דא לא שייך לומר שביטול הטעם יבטל את האהבה, שהרי איננה מיוסדת על איזה טעם, ולכך אין אהבה זו בטלה לעולם.

'פורים' על שם 'פור' - כי גורל מורה על למעלה מטעם ושכל

והנה הש"ת אוהב את עמו ישראל באהבה שכזו שאינה תלויה בשום דבר, והיא למעלה מטעם ודעת. ואהבה נפלאה זו נתגלתה בפורים, וכנודע מה דאיתא בספ"ק בני יששכר (אדר ב, ג) שעל כן קראו לימים האלו 'פורים' על שם הפור (אסתר ט, כו), שפירושו גורל, כי הגורל אין בו שום טעם מדוע נבחר האחד יותר מהשני, וכמו

ד. והוא מצינו שטעם נח אחר המבול בענין שתיית היין, וכמ"ש (בראשית ט, כ-כא) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, וישת מן היין וישכר', כי סבור היה להמשיך את מדרגת פורים, בחי' יום הכיפורים שלעתיד לבוא דעתידין לאתענגא ביה מצד הגוף. אולם באותה שעה עדיין לא היה הזמן ראוי לכך, ולכן נאחזה בו הסט"א, ונמשך מזה לקלוקל גדול. ובענין זה נכשלו גם שני בני אהרן נדב וביהוא, כאשר נכנסו שתיי יין לקדוש הקדשים (ויקרא י, ב). והיינו שגם הם בקשו להמשיך את מדרגת פורים קודם זמנה, ולא עלתה בידם. ואכן על כך הקדימה התורה לומר בריש פרשת יום הכיפורים 'אחרי מות שני בני אהרן בקרבנות לפני ה' וימותו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן ואל יבוא בכל עת אל הקודש' וגו' (ויקרא טז, א-ב), ולומר שרק בזמן מיוחד המוסגל לכך ניתן רשות לכהן גדול להיכנס לקדוש הקדשים, ואף גם זאת באופן שמתעלה הגוף למדרגת הנשמה, כי רק לעתיד לבוא תתגלה מעלת הגוף מצד עצמו.

מוסרים התורה לכלל ישראל ומנחילים הלאה, צריכה הנהגה להיות באופן כזה, להשתוקק ולהשתגע מגדולת ישראל, מקדושת ישראל העצומה וחשיבות נשמת ישראל, להתפעל ולהשתוקק בבחינת 'שיגעון' מאהבת ישראל בלי חשבונות, כפי שהקב"ה נתן את התורה לישראל באותה בחינה. כך גם יהיו התלמידים כלים ראויים לקבל, וגם הם יהיו בזה בבחינת 'הדר קבלוה' כמו שראוי לימי פורים באותה בחינה ואופן מרומם ונלהב של 'באהבתה תשגה תמיד'.

~ ~ ~

איתא בגמרא מגילה (ד): "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" – צריך להשתכר בפורים ולשתות עד דלא ידע. במאמר חז"ל זה צריכים להתבונן ולדעת. להבין משמעות 'לא ידע'.

'מסירות הנפש' של פורים – נותנים את עצם האדם ודעתו

הפשט בזה הוא, כי פורים הוא זמן של 'מסירות נפש', מרדכי ואסתר מסרו את נפשם, ממילא, יום טוב זה של פורים הוא חטיבה אחת של מסירות נפש. ו'מסירות נפש' פירושה, שנותנים את עצמנו לקב"ה. ממילא צריכים להתבונן ולחשוב ביום זה: וכי מה כבר אדם יכול לתת לקב"ה!?

אלא שאם במשך השנה עדיין האדם עושה 'חשבונות' להקב"ה – מה שחושב ומדמה שנותן לקב"ה; האחד, כביכול נותן 'התמדת התורה', השני, 'נותן' 'עיון התפילה', רעהו, סובר שנותן לקב"ה 'גמילות חסדים', כל אחד נותן לקב"ה, עבודות גדולות וקטנות שכולן חשובות, טובות וקדושות. הכל מאיר ונשגב, אלא שבפורים צריך להבין כל זה בהבנה אחרת, פנימית יותר ועמוקה עוד יותר. כי כל הדברים והפעולות, עדיין אינם בבחינת 'מסירות נפש'. וכי נותנים משהו לקב"ה!?! מה אדם יכול לתת לקב"ה!?!

הקנין הגדול ביותר שיש לו לאדם, הוא 'דעת'; כמו שדברי חז"ל מאירים (נדרים מא): "דעת קניית מה חסרת, דעת חסרת מה קניית" – כאשר יש לאדם 'דעת', יש בו הכל, ובלעדיו, אין בו מאומה. אם כן, יום הפורים עומד ואומר כמו מעצמו: 'איני נותן לקב"ה כלום מעצמי! שום 'עבודות', לא עיון תפילה או התמדת תורה. אני נותן לקב"ה רק דבר אחד; את הדעת שלי אני נותן בביטול גמור לקב"ה. ממילא לא איכפת ליה לגמרי האם 'ארור אמן' או 'ברוך מרדכי', לא איכפת לי כלום ואין לי חשבונות עם שום דבר, לא 'פרומקייט' או חומרות אלו ואחרות. רק זאת: אני נותן את הדעת שלי לגמרי לרבונו של עולם.

זאת היא המסירות נפש השלמה שיכול האדם לתת כביכול, 'חייב איניש לבסומי בפוריא'.

בדיני קנינים, 'דעת' היא הדבר שצריך בכדי לעשות 'קנין', וכך גם היא כח של נתינה כמו 'דעת אחרת מקנה', לתת משהו. כך ממש עניינו של פורים שבא ואומר: לא שאני יכול לתת, ולא שאני יכול בכלל להשיג ולקנות, כי אני אין בי 'דעת' כלל, אבל זה בבחינת 'באים כאחת', נותנים את הדעת וכך גם אם הבאתי משהו וגם מה שהבאתי, כעת אין בי יכולת עוד לתת מאומה, מאחר ונתתי כבר את הדעת.

~ ~ ~

בתפילה בכל יום אנו אומרים: 'זמירות יאמרו ותשבחות ישמעו כי הוא לבדו מרום וקדוש'. ניתן לבאר, כי חלק שירה נשגב ונפלא זה, 'כי הוא לבדו מרום וקדוש' – אומרים הרשעים השוכנים בגיהנום. שכן, ידוע הוא, שבכל שבוע, בבוא יום השבת, הקב"ה 'מצנן' את הגיהנום, הקדוש ברוך הוא מוציא כל הרשעים מהגיהנום, והם נכנסים לגן עדן עד מוצאי שבת.

לרשע בגיהנום ישנה ההכרה הכי עמוקה ב'כי הוא לבדו מרום וקדוש'

שלמה המלך בספר משלי, כשהוא מדבר על תורה, נוקט אופן של (משלי ה, יט): "בְּאֵהֱבֵתָהּ תִשְׁגָּה תְּמִיד" – כאשר מרגישים ורואים 'קדושת התורה' אפשר ממש להגיע לבחינה של 'משוגע'. פורים הוא זמן שמתבטאת אהבת ה' 'לאידשקייט' ולתורה, ואהבה זו מתבטאת דוקא באופן של 'באהבתה תשגה תמיד'. כמו שרואים אצל דוד המלך; כמו שכתוב (שמואל ב, יד): "וַיְדַוּ מִכַּפְּרֵי כָּל עַד לְפָנָי ה'" – הוא קפץ בלהט כמו שוטה וחסר דעה, מרוב אהבת ה' שבקרבו.

אבל לכאורה תמוה, פורים הוא הרי יום טוב של שאול המלך; כמו שרואים שמרדכי ואסתר שניהם באים משאול המלך. מדוע אפוא מיכל בת שאול ביזתה את דוד, כשראתה אותו 'מפזז ומכרכר לפני ה'?! הרי פורים הוא יום טוב של שאול המלך, היא היתה אמורה לדעת זאת?! אלא שהפירוש הוא: אנחנו הרי יודעים את הכלל, שבקדושה תמיד מתגברת הקליפה לעומת זה, ויוצא 'מיניה וביה', דוקא מאותו מקום של קדושה – יוצאת ההתנגדות לדרך. וכיון שמיכל היא בת שאול המלך, ויום טוב של שאול המלך הוא פורים, שבו מתבטאת האהבה לקב"ה באופן של 'מפזז ומכרכר' – בלי שום חשבונות, ממילא אצלה דוקא היה הענין של 'היפוך מזה', והיא ביזתה את דוד שעבד באופן של 'מפזז ומכרכר לפני ה'.

הפסוק אומר בשיר השירים (ה, א): "מִי יִתְּנֶךָ פָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שִׂדִי אִמִּי אֲמַצְאָךָ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַם לֹא יִבוֹזוּ לִי". 'אמצאך בחוץ אשקך' – זוהי הבחינה הזאת של 'מפזז ומכרכר בכל עוז', בבחינת 'באהבתה תשגה תמיד' – תמיד! בכל עוז! בלי חשבונות, מה אנשים יגידו, מה יחשבו! בלי נימוסים והגבלות. ובסוף, בעת התיקון למיכל בת שאול, כולם יבינו ולא ייחשב כבזיון 'גם לא יבוזו לי ואכן 'מי יתן כאח לי ראשי תיבות 'מיכל'. זה יהיה 'גם לא יבוזו לי' – כולם יבינו ולא יהיה ביזיון! זה התיקון למיכל בת שאול. זו הבחינה של פורים וכל הצורה של יום זה; 'באהבתה תשגה תמיד'.

רואים שכאשר דוד המלך הגיע לאכיש מלך גת, הוא העמיד פני 'משוגע', עד כדי כך שאכיש אמר (שמואל א, כב, טז): "חֲסַר מִשְׁגָּעִים אָנִי פִי הַבָּאֲתָם אֶת זֶה לְהַשְׁתַּגֵּעַ עָלַי", הוא נראה פשוט כמו משוגע; כמו שהפסוק אומר (תהלים לד, א): "לְדָוִד בְּשִׁנּוֹתָו אֶת טַעְמוֹ לְפָנָי אֲבִימְלֶכֶךָ" – הוא פשוט עשה עצמו שוטה. ודוקא שם מגיע הפסוק הבא ואומר: "אֲבָרְכֶךָ אֶת ה' הַכֹּל עַתָּה וְגו' גְּדֹלוֹ לְה' אֱתִי". שבפסוק זה אנחנו יודעים נמצא סוד ל"ג בעומר, 'גדלו לה' אתי'. ל"ג בעומר הוא זמן של גילוי סודות התורה. דהיינו, אז הוא זמן 'גדלות המוחין' וגילויים הגדולים ביותר של סתרי תורה, וכל אלו היו לדוד המלך דוקא אז, אצל אכיש. הגיע עד כדי מצב שלא היו לו מילים אחרות לומר, רק 'אברכה את ה' בכל עת' – כל הזמן אתן שבח והודיה לקב"ה, דוד המלך 'בשנותו את טעמו' כששם עצמו כמשוגע, אז העלה את ענין השגיון לשורשו – לאהבת התורה.

ויש להתבונן ביתר עומק: כאשר הקב"ה נותן את התורה לישראל, לא די לו שנותן את התורה בני עצמה, הרי שהוא מגלה להם את כל 'שעשועי' התורה, כל סודות התורה – מה שטמון ונגזר בתורה. כאשר האדם יחשוב על זה קצת, יש בזה כביכול מעין בחינה של 'באהבתה תשגה תמיד', 'שהקב"ה כביכול יוצא מכליו', מרוב אהבת ישראל. המלאכים והשרפים לא הבינו זאת. זהו ביטוי של 'מפזז ומכרכר' לקדושת ישראל, לאהבה שיש לקב"ה לנשמות ישראל. וכשמתבוננים בדבר זה, הרי שזה גם הולך באופן חוזר, וכך מתבטא 'הדר קבלוה בימי אחשוורוש' של ימי הפורים, באותו אופן של 'באהבתה תשגה תמיד', להשתגע ולהתלהט מרוב אהבת ה' שמתגלה בזמן זה.

וכך באופן כזה, צריך להיות כאשר מדריכים ומחנכים את עם ישראל, כאשר

נתבונן נא מעט ונצייר לעצמנו: אותו רשע, השוכן כל השבוע בשאלו העמוקה שבגיהנום, איזו שירה הוא מסוגל לומר, אז בבוא זמן 'כניסת השבת'!? הרי שם הוא 'עולם האמת', והוא הלא יודע בדיוק איזה רשע הוא. הכל ברור ונהיר, והוא אינו יכול לרמות עצמו. הוא נכנע ונמשך אחר כל התאוות בעולם, וכעת הוא שוכן שם בגיהנום, שם מקומו כל ימות השבוע. והנה, הוא בעיני עצמו כאין וכאפס, 'מופרך לגמרי'. הוא מונה לו אי-שם בגיהנום ומחכה לתיקונו. מחכה ומצפה שתיקונו יגיע.

ואולם, תיכף ומיד כשמגיעה השבת, אומר הקב"ה: **'היום, ביום זה, אין גיהנום! אפילו אם אתה הרשע הגדול ביותר – אתה גם תשב בגן עדן! אין מושג של גיהנום.'** יושב לו הרשע שם בגן עדן, נו, ומה כבר מסוגל הוא לומר?! דבר אחד הוא מצעק: **'כי הוא לבדו מרום וקדוש.'**

גם הצדיקים אומרים שירה, אך הצדיקים – הלאו צדיקים הם, והרי כל העולם כולו עומד בזכותם. הם אינם יכולים להגיע ל'הוא לבדו' כזה. אך הרשע הוא בעיני עצמו כאין וכאפס! הוא 'מופרך לגמרי! נו, הרי ה'הוא לבדו מרום וקדוש' – אשר מתגלה מ'עצמיות הרשע' – הוא לגמרי סוג אחר של 'לבדו' וממנו ניכר בבירור שממש אין דבר אחר מלבדו.

וכך עולה ופורצות מילים אלו מנס פורים, אשר נעשה לאותו דור שפל ביותר 'השתחוו לצלם', אבל הם שהכירו 'כי הוא לבדו מרום וקדוש'.

~ ~ ~

**הבן יקיר לי:
הגם שמייסרך
בייסורים קשים
– עודך ילד
שעשועים,
למעלה מכל טעם**

בין כל דברי תוכחתו בזמן החורבן, אומר ירמיהו הנביא פסוק זה (לא, יט): **"הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו, זכר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד"**.

ידוע, שכאשר נביא אומר נבואתו – הרי היא טמונה בעצם בכללות ישראל. שכן כל כלל ישראל הם נביאים 'בכח'; כפי שאומרת הגמרא (פסחים טו): **'ישראל, אם אינם נביאים בני נביאים הם' – שהפשט ש'כח הנבואה' טמון בכלל ישראל, והוא מתגלה 'בפועל' באמצעות הנביא עצמו. יוצא אם כן, שכל דברי הנביא, הם בעצם נבואה שכלל ישראל אומרים, רק הנביא הוא שליח ה' לומר 'בפועל' את דברי הנבואה הטמונים בכלל ישראל.**

כשמתבוננים בפסוקים באותם הפרקים על אותו הזמן של חורבן בית המקדש, כיצד היה נראה כלל ישראל, מהמצבים הקשים ביותר שיהודים היו, באותו זמן מתנבא ירמיהו ואומר את אותם דברי תוכחה שהיו טמונים אצל כלל ישראל, והוא שהוציא נבואות התוכחה 'מתוך כלל ישראל' ועמו.

אך באותו זמן ממש, אמר ירמיהו הנביא משהו נוסף, ולא רק הוא אמר זאת, אלא כלל ישראל אמר זאת בעצם 'בכח', באופן מוסתר בתוך כלל ישראל: **'הבן יקיר לי אפרים! עם כל המצב הנורא שהיה אז – עדיין ידע כלל ישראל, שהינם 'בן יקיר' של הקדוש ברוך הוא! הם 'ילד שעשועים' שלו! וכי תשאל איך ולמה הוא 'בן יקיר', 'ילד שעשועים'? משיב ריבונו של עולם; איני יודע כל טעם! רק זאת אדע: 'כי מדי דברי בו זכר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד' – זה למעלה מכל השגה, גם כביכול השגה עליונה! ללא כל סיבה! אחרי כל דברי התוכחה ואחרי כל הייסורים שהקדוש ברוך הוא מייסר את כלל ישראל, עדיין הם 'בן יקיר' ו'ילד שעשועים'.**

כלל ישראל צריכים להאזין ולקלוט פנימיות הקול הנשמע ועולה: **'אפילו אם אתה במצב החורבן הגדול ביותר ששייך, במצב הנמוך ביותר – אל תשכח לעולם, אסור לך לשכוח ואינך יכול לשכוח! שעם כל זאת אתה 'בן יקיר לי אפרים! הינך ילד שעשועים!'** ולא סתם 'בן יקיר' ו'ילד שעשועים', אלא 'כי מדי דברי בו' – ללא כל סיבה וטעם, 'זכור אזכרנו! לבי יוצא וכוסף אליך. אני מתמלא עליו רחמים!' **'על כן המו מעי לו רחם אֶרְחַמֶנּוּ נָאָם ה'.**

~ ~ ~

אם מחזיק האדם עצמו בענווה, זוכה לגילויים נשגבים

שרים את הניגון עם המילים 'שֶׁשְׁשָׁפְּלוֹנוּ זָכַר לָנוּ'. מה הפירוש 'שבשפלנו? ניתן להסביר זאת באמצעות מעשה ששמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר מאמשינאווא זצ"ל, שסיפר, שבפטירת המגיד הק' מקאזניץ זי"ע, היו התלמידים מסופקים את מי למנות כממלא מקומו. האם את בנו הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע או את חתנו שגם היה איש קדוש. החליטו לנסוע להרה"ק הרבי מלובלין זי"ע. תיכף בכניסתם, אמר החוזה מלובלין לרבי משה"ל: 'שבו נא, קאזניצער רבי'. והושיבו בסמוך אליו לצידו, וכך, הכתירו בתור 'הרבי מקאזניץ' למלא מקום אביו.

שב החוזה ואמר: קאזניצער רבי, אמרו תורה! ובכן פתח ואמר הרה"ק רבי משה"ל מקאזניץ דברים אלו:

כתוב בפסוק בתהלים (קלח, ו) **"כִּי רָם ה' בּוֹרָא כֹל עוֹלָמִים הוּא גְבוּה וְנִעְלָה לֹאִין שִׁיעוּר, וְשֶׁפֶל מִי שֶׁהוּא מִחֲזִיק עֲצֻמוֹ בְּעִנּוּה, אִפִּילוֹ אִם בְּאֵמַת הוּא קִטָּן וְדָאָה"** הוא הרואה גדלות הבורא. אמנם: **"וְגִבְהָ" מִי שֶׁמִּחֲזִיק עֲצֻמוֹ בִּגְבוּהוֹת, אִפִּילוֹ אִם בְּאֵמַת הוּא גְדוֹל, אוֹתוֹ אֶחָד הוּא רַק "מִמְּרַחֵק יִדְע" מִמִּרְחָקִים תִּהְיֶה לוֹ יְדִיעָה מוֹעֲטָה, אֲבָל זֹאת תִּהְיֶה רַק בִּבְחִינַת "מִמִּרְחָק" וְרַק בְּאוֹפֵן שֶׁל "יְדִיעָה", לֹא "יְרָאָה". וְאֵלּוֹ הֵיוּ דְבָרֵי הַתּוֹרָה הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי מִשֶּׁה מִקְאֲזִינִץ.**

ישנם לישראל ימים טובים עם גילויים גדולים וכבירים. זמן של 'קבלת התורה' זמן של 'לכתך אחרי במדבר' – סוכות, זמן של יציאת מצרים, אבל הגילוי שניתן מידי הקב"ה בפורים, הוא גילוי שבבחינה של 'שבשפלנו', היינו באמת במצב 'שפל', כל 'דורו של מרדכי' היה דור במצב מאוד ירוד, אבל דוקא הם ראו את הגדלות הבורא באופן כזה מיוחד של 'נס בדרך הטבע'.

זה מה שאומר הפסוק 'שבשפלנו' – באמת אנחנו 'שפל' אבל כשמחזיקים עצמנו בקטנות, גם אם אכן אנו כך, אזי 'זכר לנו' – זוכים שהקב"ה זוכר מאיתנו בתמידות. וזאת צריכים לשנן ולהבין כל הנמוכים, הרחוקים והשפלים: אתה באמת אכן שפל, אבל 'זכר לנו', אתה נלגד עיניו של הקב"ה כל העת – אתה גם תזכה ל'ושפל יראה', לראות את גדלות הבורא.

~ ~ ~

האהבה המסותרת בין ישראל לקב"ה – תהיה גם בגלוי

הנה, הצדיקים מורגלים שעבודתם צריכה להיות כולה רק בפנימיות, ועל כן הם מסתייגים עבודתם מעין כל רואה. על כך משיבה ואומרת כנסת ישראל: **"מִי יִתְנַבֵּךְ כָּאֵחָ לִי יוֹנָק שְׂדֵי אֲמִי אֶמְצָאָךְ בְּחוּץ אֶשְׁקֶךָ", הרי הננו ידידים כה קרובים, ואם כן מה לנו עוד לעמוד ולהסתתר, מדוע צריכים**

הצדיקים להעלים כ"כ את מעשיהם, וכי לא הגיעה כבר העת שנוכל לצאת גם 'בחוץ', למקום החיצוניות, ואוכל לנשק אותך גם שם. ואם נחוש שמא היא לאומות העולם, הנמצאים בחוץ, יניקה מכך, על כך ממשיך הפסוק ואומר: "גם לא יבוזו לי", שגם אומות העולם לא תהא להם יניקה מעבודה זו, למרות שנעשית בחוץ.

ובאותו אופן, כך היא המידה בכלל ישראל כולו. הרי כל איש ישראל יש בו אהבה מסותרת אל הקב"ה, ועל כך יש לתמוה אמאי צריכה אהבה זו להיות עוד מסותרת, הלא ביכולתה לבוא כבר גם בהתגלות. והכי נמי נימא: **מה לו להקב"ה להיות א-ל מסותר, הרי ביכולתו להיות ג"כ א-ל בגלוי.**

ומסיים **"אֶנְהֶגֶךָ אֶבְיָאָךְ אֶל בֵּית אֲמִי"**, היינו אל בית המקדש, **"תִּלְמַדְנִי"** היינו שתלמד אותי להבין את אחדות הבורא הנגלית שם, ואזי **"אֶשְׁקֶךָ"** היינו שאתן לך נחת רוח, הן **"מִיַּיִן הִרְקַחְתָּ"** היינו מתלמידי חכמים בעלי מוחין יודעי מדע, והן **"מִעֵסִיס רְמָנִי"** היינו מן הריקנין שבך המלאים מצוות כרימון (ברכות נז), דגם מהם, שאהבתם עתה היא רק בבחינת 'אהבה מסותרת', תהא נמשכת אליך אהבה גדולה ובגלוי.

א.

אחשורוש לא נשתנה בכל המגילה

ויחי בימי אחשורוש הוא אחשורוש (אסתר א, א.)

אמרו חז"ל (מגילה יא.) הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו. ובאמת אם נתבונן במגילה אפשר ממש לראות נקודה זו, שהרי כל אדם שמוכר במעשה המגילה היה בו איזה שינוי, כגון המן אשר בתחלה גדלו המלך וא"כ הורידו ותלאו, ושתי שותתה מלכה בכבודו של עולם ולבסוף נהרגה, וכך גם להבדיל מרדכי היהודי שהיה שרוי בשק ותענית ועששה משנה למלך, אסתר שהייתה יתומה בבית מרדכי ונתייתה מלכה על קצ"ו מדינות, וכל היהודים אשר יצאו ממוות לחיים ושונאיהם נהרגו על ידם. אבל **אחשורוש הוא היחיד שאין בו שום שינוי**, ונשאר עד סוף המגילה באותו המצב כמו שהיה בתחילת המגילה.

ויש בזה מוסר השכל שיש לנו ללמוד מזה בענין יום הפורים, אשר הוא יום המסוגל לעשות מהפכות גדולות אצל כל אדם, מלבד מי שהוא כמו אחשורוש, והיינו אדם מגושם ובעל תאוה אשר כל כולו משוקע בתאוות העולם הזה, אשר בו אין כל יכולת לעשות מהפכה כלל. אבל עכ"פ כל אדם שיש לו קצת רצון ואינו מתנגד לשינוי, יכול ליבות ע"י יום הפורים שיהיה בו שינוי גדול מן הקצה אל הקצה ממש.

ויש לבאר בעומק יותר מה שלא היה שום שינוי אצל אחשורוש, והוא ע"פ מה דאיתא בספ"ק שכל 'המלך' סתם הכתוב במגילה היינו מלכו של עולם. והנה אצל הקב"ה אין שום שינוי, כדכתיב (מלאכי ג.) 'אני ה' לא שנית'. והוא ענין 'הוא אחשורוש מתחלתו עד סופו', כנרמז בשם 'אחשורוש' שהוא נוט' 'אחרית וראשית', כי הוא ה' אחד מראש עד סוף בלי שום שינוי.

ועל פי זה יש להוסיף עוד, כי הנה על הפסוק 'הוי"ה הוי"ה' הנוכר ב"ג המדות של רחמים (שמות לד.) אמרו חז"ל (ר"ה יג.) 'אני הוא קודם שיהי האדם, ואני הוא לאחר שיהי האדם ויעשה תשובה'. וענין זה עמוק הוא וקשה להבנה, כי בפשטות נראה בדברי חז"ל אלו שאין שום הבדל ונפקא מינה בחטאי האדם, כי ה' אחד נשאר אותו הדבר לפני החטא כמו לאחריו. אבל עיקר הענין הוא, כי אכן אחר שהאדם חוזר בתשובה על חטאיו, והוא יסוד התשובה הוא מה שהאדם תולה את עצמו לגמרי על הקב"ה, עד שמתגלה כי האדם לא עשה כלום מעצמו, ולכן שייך לומר שאין באמת שום נפקא מינה על ידי החטא, כי תמיד היה האדם ביד ה' בלבד. אכן סוד זה שייך רק לכלל ישראל לבדם, ולכן אין התשובה מועילה לאומות העולם, ובפשטות היינו כי הם יבואו על ידי סוד זה לקלקל את מעשיהם (בבחי' אחטא ואשוב'), ואילו כלל ישראל מגיעים על ידי זה רק לביטול אל ה' ותוספת קרבת ה'.

ולכן המשך הפסוק 'אני ה' לא שנית' הוא 'ואתם בני יעקב לא כליתם', כי דוקא מכאן זה אשר 'אני ה' לא שנית', מתגלה בבחי' אני ה' קודם שיהי האדם אני ה' לאחר שיהי האדם ויעשה תשובה, ועל ידי זה יש לכלל ישראל את כח התשובה, ולכן 'ואתם בני יעקב לא כליתם' ע"י החטאים, כי ע"י התשובה מתגלה למפרע שלא הטאו כלל ישראל מעולם. ולכן כאשר נתגלה כי אחשורוש במצב של 'הוא אחשורוש מתחלתו עד סופו', הרי התגלה בו בבחי' 'אני ה' לא שנית', ועל ידי זה התקבלה תשובתם של כלל ישראל 'ואתם בני יעקב לא כליתם' כי לא הטאו מעולם, ויצאו ממוות לחיים.

ב.

מחייית עמלק על ידי החן של אסתר

ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה (אסתר ב, ט.)

ראשי התיבות ו'תהי אסתר נושאת חן' הם 'אחון', לרמז על הפסוק 'חנותי את אשר אחון' (שמות לג, טו.) אשר מושרש זה נמשך החן של אסתר. ו'אחון' הוא בגי' שם אדני', שהוא בבחי' מדת המלכות השייכת לבחי' החן כאשר יתבאר בע"ה. וסופי התיבות

ותהי אסתר נושאת חן' הם בגי' 'סתר', שהוא ענין אסתר.

ונשיאות חן זו של אסתר בעיני כל רואיה, היא בבחי' החן שיש לארץ ישראל [כאשר נתבאר באריכות במקומו] כי איסור "לא תחנם" (דברים ג.) פירושו לא לתת חן לעכו"ם וגם לא לתת להם חלק בארץ ישראל (ע"ז ב.), כי שני עניינים אלו אחד הם, שכן ארץ ישראל היא מקום החן, ואכמ"ל] ומצד זה נאמר על ארץ ישראל "תמיד עיני ה' אלקך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא, יג.) כי כביכול מפני החן אשר ארץ ישראל נושאת בעיני ה', הרי הוא מסתכל עליה תמיד. ומבואר בפסוק זה, כי כאשר הקב"ה מסתכל על מקום החן, הרי זה בא עם הסתכלות מראשית עד אחרית. ובהו יש לרמז בענין אסתר אשר נשאה חן, כי 'אסתר' יש בה אותיות א"ת' הרמוזים על הראשית והאחרית, ושני האותיות האחרות ר"ס' הם בגי' ב' פעמים 'עין', כנגד שני עיני ה' אשר אחת מביטה על הראשית ואחת על האחרית. ואסתר נקראה בשם הדסה (אסתר ב, ז.) אשר ההדס דומה לעינים (ויק"ר ל, ט.) לרמז על השגחת עיני ה' שהמשיכה אסתר על עצמה מכח נשיאות החן שלה. וענין זה של הסתכלות עיני ה' על ארץ ישראל, אשר בבחי' זו היתה גם ההשגחה על אסתר, היא ענין המשכת הסתכלות על מדת המלכות, אשר ארץ ישראל מורה על מדת המלכות וכך גם אסתר המלכה. כי מדת המלכות מכונה 'עולמתא שפירתא דלית לה עינין' (זוה"ק ח"ב פ"ה.) וע"י שמביטים עליה ממשכיכים לה עינים, עד שתהיה בבחי' 'לכה שענינה יפות' (תענית כד.).

ולעומת נשיאות חן זו של מדת המלכות, עומד עמלק אשר הוא מתנגד על נשיאות החן של ארץ ישראל, ועל עיני ה' המסתכלות עליה מוכח זה. והיינו דכתיב "עמלק יושב בארץ הנגב" (במדבר יג, כט.) 'נגב' בגי' 'לכה', ועמלק יושב בארץ הנגב של ארץ ישראל כדי לסלק ממנה את בחי' 'לכה' שענינה יפות, לעמוד לעומת נשיאות החן שיש למדת המלכות בעיני ה'.

אכן כנגענות באה ע"י החן שהמשיכה אסתר, שהרי מתחילה היה אחשורוש נמשך אחר המן, אלא שנשיאות החן של אסתר גברה על המשכה זו, ונמצא כי חן המלכות הכניעה את עמלק. והיינו דכתיב 'והיה בהניח ה' אלקך לך מכל אויבך מסביב, בארץ אשר ה' אלקך נתון לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק" (דברים כה, טו.) אשר מחייית עמלק יש לה שייכות לירושת הארץ, כי ע"י נשיאות החן של ארץ ישראל יכולים למחות את עמלק.

ג.

קדושת פורים מהפכת את ארבעת הצומות לשמחה

וכאשר קיימו על נפשם ועל זרעם דברי הצומות וזעקתם (ט, א.)

יש לרמז כי בכח קדושת ושמחת ימי הפורים, נתהפכו לטובה גם ארבעת הצומות שהם ימי צום וזעקה על חורבן בית המקדש, כי מבחי' פורים מתהפכים כולם לטובה. והוא שנאמר ליהודים היתא אורה ושמחה וששון ויקר (ה, טו.) אשר ארבעה לשונות אלו יש לכוננם כנגד כל אחת מארבעת הצומות.

כי 'אורה זו תורה' (מגילה טו.) הוא כנגד י"ז בתמוז שבו נשברו הלוחות (תענית טו.) ובפורים זכינו להארה חדשה ממתן תורה, שהרי 'הדור קבלוה בימי אחשורוש' (שבת פח.) [ולעומת חטא העגל שהשתחוו לעבודה זרה, נתגלה בפורים כי הם לא עשו אלא לפנים] (מגילה יג.), והרי זה תיקון על י"ז בתמוז.

'ושמחה זה יום טוב' (שם טו.) הוא ה"פך שורש כל האבלות שהוא בתשעה באב, ובפורים נתהפך מאבל ליום טוב, ונתגלה שורש מה שעתידי להיות בביאת משיח צדקו שיהיה תשעה באב יום טוב גדול.

'וששון זו מילה' (שם) הוא ענין צום גדליה, כי תענית זו נקבעה לפי ששקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלקינו (ר"ה טו.) וענין הצדיק הוא קדושת הברית כידוע, ולכן כאשר נתגלה בפורים קדושת המילה, הרי זה תיקון על צום גדליה.

'ויקר אלו תפילין' (מגילה שם) הוא תיקון עשרה מבטב, כי התפילין

הם מלבושי כבוד ונקראים 'פאר' (יהוה"א כד, יז.) ולכן הם רמוזים בתיבת 'יקר' שהוא תרגום של כבוד, ובעשרה שבטת כאשר הטיל מלך בבל מצור על ירושלים, עדיין לא היתה עדיין שום צרה בפועל, ומכל מקום נקבעו בו תענית על הטלת מצור זו, לפי שבמצור זה התגבר מלך בבל לעומת כבודה של ירושלים, כי החומות הם כבודה ותפארתה של העיר [ע"ד הכתוב (זכריה ב, ט) ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב, ולכבוד אהיה בתוכה]. ולכן כאשר צרים על העיר והחומותיה, הרי זה אתחלתא דפורענותא על ידי הזלזול בכבודה. ולכן כאשר נתגלה בפורים קדושת הכבוד של כלל ישראל, על ידי התפילין אשר הם שם ה' הנקרא עלינו, או נתקן גם צום עשרה שבטב. ובהו נהפכו כל דברי הצומות וזעקתם, לימי אורה ושמחה וששון ויקר.

ד.

דושת ישראל מתבררת ע"י בחי' חכמה בטהרתה

מיוחייב איניש לכסומי בפוריא עד דלא ידע בין אורח המן לברוך מרדכי (מגילה ז.)

ביאר האריה"ק (שעה"כ פורים) בענין מצוה זו, כי בתוך הקל"י יש תמיד ניצוץ קדוש המאיר בתוכה ומחיה אותה, ולכן צריך לומר 'ברוך' על 'המן', להמשיך אור אל הניצוץ ההוא. אבל אם יבא האדם לומר זאת בכונה תהלה, יבא האור גם אל הסטרא אחרא עצמה ח"ו. ולכן צריך לומר זאת דוקא בלא כונה, אחר שהוא שיכור ויצא מדעתו, עיי"ש. ויש להבין את הענין בהמשכה זו, אשר היא באה דוקא בלי דעת, מה טיבה.

ויבואר בהקדם מה שיוצא מדברי האריה"ק כי שתיית היין בפורים היא כענין שילוח השעיר לעזאזל כיום כיפור, אשר בזה באים להשפיע קצת שפע אל הסט"א (ע"ה שמי"ט פ"ה.) והנה ענין השעיר לה' הוא בבחי' 'הכמה' דקלי נוגה, והשעיר לעזאזל הוא בבחי' 'בינה' דקלי נוגה (ע"ה שם פ"ט.) וכאשר משלחים את השעיר לעזאזל ולוקחים את השעיר לה' לקרבן, היינו שנותנים את הבינה דקלי נוגה אל הסט"א, ואילו ההכמה דקלי נוגה נכנסת אל הקדושה. ובעומק הדברים היינו לומר, כי כאשר הקב"ה מכפר ביום הכיפורים את עוונות ישראל, ומבדיל בין קדושת ישראל לבין הסט"א שאחזה בהם. אם ישתדל האדם להבין את הדברים, מה טעם מכפר הקב"ה על עוונות כלל ישראל, ולמה הוא אוהבם ולוקחם לחלקו ונחלתו. הנה השתדלות זו באה מבחי' בינה דסט"א, הבאה לטקטג על הקדושה בטענת מה שאין מבינים את קדושת ישראל. ואת בחי' זו צריך לשלח לעזאזל, כי אין מתעסקים עמה כלל. ואז מתגלה בבחי' חכמה לכדה, אשר את זה יכולים לברר בטהרה ולהוציאה מתחת יד הסט"א, כאשר ממשכיכים השנה נעלית בבחי' חכמה בענין קדושת ישראל, באופן שאין יורדים להבנה ולכן אין שום טענה וקטרוג, ועל ידי זה מתבררת קדושת ישראל כראוי.

וזהו גם ענין 'חייב איניש לבסומי בפוריא', הבאה לברר את קדושת ישראל. כי השכרות אינה מסלקת את מה החכמה, אלא רק את מה הבינה. כי כאשר האדם משתכר אין הוא יכול לעסוק עם מה הבינה לחקר ולהבין דבר מתוך דבר, כי כל החשבונות וההתבוננויות אינם עולים כהוגן בעת השכרות. אבל היסודות הפשוטות של החכמה אינם בטלים גם בשעת השכרות, כי יסודות המוחין נשארים תמיד. ולכן על ידי השכרות נפרדת הבינה דסט"א מן החכמה, ויכולים להמשיך חיות קדושה אל נקודת החכמה הנשארת בטהרתה, בלי שהסט"א תקבל ניקמה מזה. ועומק הדברים הוא, כי כל עוד שהחכמה באה יחד עם הבינה, עוד יכולה הסט"א להתגבר ולקטרג. אבל כאשר מפרידים את הבינה של הסט"א מן החכמה, אזי מתאחדת החכמה עם הכתר שהוא נקודת רצון ה' בטהרתה, ואז מאירה החכמה כראוי בכלי אחיות החיצונים.

ועל פי זה יש לדעת, כי מי שעומד בפורים ומנסה להבין את מהות היום, ורוצה להתבונן בקדושת ישראל המתגלה ביום זה וכדו', הרי לא דרך עדיין על מפתן שערי ימי הפורים. כי בפורים צריכים לשלח את מה הבינה לעזאזל, ולהתקשר בהקב"ה באמונה ודבקות בבחי' חכמה לבה, ודוקא באופן זה מתגלית קדושת ישראל בטהרתה.

כנוס את כל היהודים:

הנקודה של פורים: השי"ת אינו מוותר אפילו על נפש אחת מישראל

א. וימי הפורים האלה: פורים הוא 'התחלה' לכל עובד ה'

'שמחה' היא היסוד של פורים | **לטעת את האדר' בעבודת האדם** | צריכים לעמוד על הסוד של שמחת פורים | **ממתי 'כל ההתחלות' בעבודת ה'** | האור של פורים צריך ללוות את האדם במשך כל השנה | **פורים הוא יום טוב שיונק מן העתיד לבוא**

ב. רחוק מישועתי: החושך שבני ישראל היו שרויים בו בגלות בבל

כלל ישראל טועמים זה לראשונה את ה'טעם מוות' של 'זמפני חטאנו גלינו מארצנו' | **היהודים מרגישים כי אפסה תקוה** | 'ניגוני החתונות' שהשמיעו בסעודתו של אותו רשע | **איזו 'אבן' ישבה על הלב של אחשוורוש** | מקום המקדש הוא 'המתנגד' הגדול ביותר למלכות פרס | **ההרגשה הנוראה שאפפה את כלל ישראל: כל מציאות החיים שלנו הוא ממש הפקר בידי שונאינו**

ג. הסתר אסתיר: ההסתרה הגדולה - היא גופא הראיה הגדולה לקדושת ישראל

צדיקים הופכים עולמות כדי להחיש את ביאת המשיח | **למה אכן נשבע הקב"ה בשבוע חמורה שלא לדחוק את הקץ** | הקב"ה אומר: "אני מתכוון אליך, ואילך וגם אליך - אני מתכוון לכל יהודי" | **הנפילה של בני ישראל בהשתתפותם בסעודת אחשוורוש היתה חלק מהמהלך של הריבונו של עולם** | אסתר אומרת למרדכי: "מההלך עובד כדבעי" | **המחשבות שצריכים לחשוב במשנה היין**

ד. ויאבה המלך את אסתר: גילוי אהבתו של השי"ת לנקודה המסותרת בלב כל איש ישראל

ביאור עמוק בענין הגורל של יום הכיפורים | **מה אכן גורם את ההבדל הגדול בין שני השעירים** | אהבתו של הקב"ה לכל אדם מישראל היא למעלה מטעם ודעת | **מה הכוונה שצדקות ורשעות הן סימן ולא סיבה** | אין לנו הבנה לא בקדושת ישראל ולא בטומאת העמים | **בלי 'עד דלא ידע' אי אפשר להשיג את הסוד של קדושת ישראל**

א.

וימי הפורים האלה: פורים הוא 'התחלה' לכל עובד ה'

נקודות:

בזמנים שעברו שאבו את עיקר החיות מ'ציאת מצרים', אבל ככל שאנו הולכים ומתקרבים לביאת משיח צדקנו, כבר יש בכוחנו להרגיש בנפשנו איזו התנוצצות והארה מן האור העתיד להתגלות, ויכולים אנו כבר לשאוב את חיותנו מהאור מהנקודה שתתגלה בימות המשיח - שכבר הולכת ומתגלה בימי הפורים

האור שמתגלה בפורים אינו הולך ונעלם אחרי פורים - הוא נשאר כאן למשך כל השנה! ונבאר את הענין קמעה: ידוע מפי ספרים וסופרים כי ימי הפורים הם מעין הגאולה העתידה, והכי נמי לכן, הימים האלו גם לא יתבטלו לעתיד. וכיון שאנו עומדים כעת בעקבתא דמשיחא - אנחנו כבר קרובים מאד לגאולה העתידה - לכן יש בכוחנו כבר מעתה לשאוב ולינוק מבחינת העתיד לבוא במילים אחרות: בזמנים שעברו שאבו את עיקר החיות מ'ציאת מצרים', אבל ככל שאנו הולכים ומתקרבים לביאת משיח צדקנו, כבר יש בכוחנו להרגיש בנפשנו איזו התנוצצות והארה מן האור העתיד להתגלות, ויכולים אנו כבר לשאוב את חיותנו מהאור מהנקודה שתתגלה בימות המשיח - שכבר הולכת ומתגלה כעת עתה בימי הפורים. ומעתה מובן מה שרמז רבי נחמן; ועתה - כאשר אנו כבר קרובים לגאולה - ואנו כבר יכולים לקבל איזו הארה מזמן הגאולה, הנה כל ההתחלות הם מפורים. כי כאמור, פורים הוא יום טוב מעין של הגאולה העתידה.

זהו יסוד הדבר והדברים עמוקים ויסודיים מאד. ברם כאן אנו רוצים להסביר את פשטות הדברים: מהי הנקודה של פורים - עד שאומרים עליה, שהיא יסוד והתחלה בעבודת ה'?! ולהבין מדוע דייקא בזמננו - בעקבתא דמשיחא - היסוד הזה כל כך נחוץ, עד שמעמידים אותו כעיקר ההתחלה לכל עובד ה'?

הוא יסוד גדול ביותר; כפי שכתוב בליקוטי מוהר"ן (ה"ב סי' טד), שבימים קדמונים היו כל ה'התחלות' מיום טוב של פסח. כלומר: שמלפנים הנה ראשית העבודה וההתחלה של עבודת ה', היתה בנויה ומיוסדת על הנקודה שהתגלתה בפסח - שאז הפכו בני ישראל להיות לעם וזכו להשגה גדולה באמונתם בריבונו של עולם. ומאז במשך כל הדורות, כל מי שרק התחיל לעשות איזה צעד בעבודת ה' - התחיל עם 'פסח'. הוא התבונן בכל הענינים שהתגלו ביציאת מצרים, כל סדר הגלות, המכות והגאולה ואחרי כן קריעת ים סוף ועוד ועוד - כל מה שהתרחש בעת ההיא, ומכאן זה כבר ידע את אשר לפניו לעשות - 'דאס איז געווען זיין ערשטע שטופ' - ולקח משם דרך ומהלך בעבודת ה'.

והנה שם - בליקוטי מוהר"ן - הוא מסיים דבריו ואומר, שבימינו ישנה 'התחלה אחרת' - ואינו אומר מהי אכן ההתחלה הזאת. אלא שרבי נתן מברסלב זצ"ל - שהיה תלמידו הנאמן והמעתיק השמועה שלו - כתב שרבי נחמן אכן לא סיים את דבריו, אבל הוא הבין מתוך הדברים, שכוחנו היתה, שבימינו צריך להתחיל מהנקודה של פורים.

אנו כבר יונקים מהאור של העתיד לבוא

ובפשטות, אכן יש לזה סמך חזק מהפסוק עצמו, שאומר (אסתר ט, כח): **'וַיְמַיְתֵם הָאֱלֹהִים לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים'**, המגילה זועקת כאן:

ב.

רחוק מישועתי: החושך שבני ישראל היו שרויים בו בגלות בבל

ושורפים את הבית המקדש - הבית הזה שהיה עבורם הדבר המקודש והאהוב ביותר בעולמם - ושוב אחר כך מגלים אותם מארץ ישראל לארץ העמים. אי אפשר לתאר איזו מכה אנושה זו היתה לכלל ישראל; וכמו שכבה ירמיהו הנביא במר נפשו

בתקופת אחשוורוש: תקופה קשה עד מאוד עברה אז על כלל ישראל. זו היתה הפעם הראשונה שבה יצאו יהודים לגלות - הם מעולם לא הכירו את הטעם הנורא של 'גלות' - יהודים מעולם לא הכירו שפלות כזאת; שבאים גויים טמאים ומחריבים

השמחה של פורים מרוממת את האדם למשך כל השנה

הנה עיקר הנקודה של פורים - שסביבו הכל הולך וסובב - הוא ענין השמחה; כמו שכתוב במגילה (אסתר ט, כב): **"לְעֵשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה"**. ונבוא להסביר קמעה את הענין של 'שמחת פורים', אשר באמת הוא ענין נחוץ לדעת ולהבינו, גם עבור שאר ימות השנה; כפי שאיתא בספרים על דברי הגמרא (ביצה טו): **"הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר אדיר במום ה'",** אשר האדם שרוצה שנכסיו הרוחניים יתקיימו - הוא חפץ להצליח בעבודת ה' ושיהיה לו קיום איתן וחזק בעבודתו - הנה עליו לטעת ולהשריש בקרבו את השמחה של חודש אדר ולהעמידו כיסוד לכל עבודתו, והשמחה הזאת תהיה בעזרו ותסייע לו בעבודתו כל השנה! 'שמחת פורים' היא שמחה שנובעת ממקום גבוה ונעלה עד מאד, ובכוחה לרומם ולהעלות את כל מציאות האדם למעלה למעלה; **כאשר יהודי שש ושמח בימי הפורים - והוא יודע איך להבין את השמחה הזאת - 'ווי דאס אפצולערנען' - ולעמוד על סודה, אזי יש בכוחו לזכות למדרגות נפלאות!** אצל 'ערליכע אידן' היה זה מילתא דפשיטא; שמהני יומא דפוריא שואבים שמחה וחיזוק למשך כל השנה כולה.

בזמננו ההתחלה בעבודת ה' היא מפורים

ככל שפורים היה בכל הדורות, יום גדול ויסוד עצום באידישקייט, הנה בזמננו בעקבתא דמשיחא

השתלשלות הענינים של ימי הפורים

ויהי בימי אחשוורוש: כדי להבין את האור שיווד בפורים - 'דאס זעלטן אור פון דעם טאג פורים' - שומה עלינו להתבונן קצת בהשתלשלות הענינים, ולהכניס את עצמנו למצב שבו חיו היהודים

כלל ישראל נפלו למצב כל כן שפל. המתי מספר של ה'ערליכע אידן' נשאר נבוכים ותמהים: "מה קורה כאן לנגד עינינו - געוואלד און געשריגן - מה רוצים כאן מאיתנו?! מה הכוונה העליונה בכל זה?! וכי פשוט רוצים שכולנו נשתמד כאן - 'מיר זאל זיך דא אלע אפ'שמדן' - חס ושלוש?! הרי הבטיחו אותנו נאמנה, שכחות שבעים שנות גלות יגאלו אותנו מהגלות המרה הזאת! אנחנו הרי מצפים לזה יום אחר יום שנים על גבי שנים ושואלים: מתי תמלך בציון... עד מתי לא תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים...?"

וצעק (איכה ב, יג) "מה אַעידך מה אַדמה לך הבת ירושלים מה אַשׁוּה לך ואַנְחַמְךָ בְּתוֹלַת בַּת צִיּוֹן כִּי גְדוֹל כִּים שְׁבָרְךָ מִי יִרְפָּא לָךְ" אכן לא שייך לתאר את המפח נפש שלהם באותם הימים.

כלו כל הקיצין ועדיין לא נושענו

ואם כל זה אינו די, הנה נוספה להם כעת עוד מכה על מכתם - ממש אפשר לומר שזה היה החלק הקשה ביותר בכל המצב הנורא שהיו שרויים בו ממילא. בני הגולה ידעו היטב שלפי החשבון שנמסר לדניאל - שהיה הנביא שגילו לו את הקץ של הגאולה - הנה כבר הגיע הזמן של 'שבעים שנה' וכבר מוכרחים הם על פי החשבון הזה לצאת לגאולה. ובינתיים, לא מיניה ולא מקצתיה. הם כבר התחילו לעשות הכנה דרבה לגאולה - הם הרי יודעים שעוד קמעה כבר מסתיימים להם השבעים שנות גלות - הם כבר קיוו שהנה זה עומד אחר כותלנו ובעוד זמן מה, הם עומדים לצאת מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה. והנה למעשה, 'לא דובים ולא יער', הם לא מתחילים לראות לנגד עיניהם אפילו לא קצה חוט של גאולה! יהודים עדיין יושבים חבושים ואסורים, מבוזים ונכלמים, בגלות, ולא נותנים להם שום רשות לעלות לירושלים ולבנות את בית המקדש! את הייאוש והאכזבה הנוראה שחלחלה בקרבם - אין לנו אפילו כלים להבין. **הם לא ראו שום קצה תקווה! הם כבר לא יכלו לחשוב; מה עוד יכול להתחדש כאן - המצב שלהם היה ממש בכי רע. כבר היה נראה להם שהקב"ה חלילה שכח מהם לגמרי, והוא כבר משאיר אותם שם בבבל לנצח נצחים.**

לא זו אף זו: בו בזמן שמצד הקדושה לא האיר להם שום ניצוץ של אור ותקוה, בא אחשוורוש עם מהלך של 'מלכות של חסד', הוא היטיב עמהם וגרם להם להרגיש חלק כחלק משאר האומות שחסו תחת ממלכתו. **ייאוש עמוק חלחל בקרב כל העם - 'עס האט אויפגעגעסן פון זיי גאנצע שטיקער' - ודרדר אותם לשפלות נוראה.** יהודים נכשלו בנשים נכריות ובשאר ענינים אשר לא היו כדבעי, הם התקרבו מאד לגויים ולמעשיהם, והמצב היה מר כלענה.

הגסות של הגויים בסעודת אחשוורוש

ה'מכה בפטיש' של הירידה וההידרדרות הנוראה - היתה הסעודה של אחשוורוש. כל הרעיון של הסעודה היה למשוך את היהודים לתוך 'כור ההיתוך' של מלכות פרס. התוכנית של אחשוורוש היתה, להגיש להם סעודת מלכים כזאת, אשר אחר שיושבים שם כמה ימים, כבר מאבדים את כל ה'אידישע צורה' ושוב כבר אין מבדילים חלילה בין 'פרסיים' 'מדיים' ו'יהודים'. סיפקו שם את כל התאוות והגוי'אישקייטן באופן השפל והגס ביותר שרק יתכן. כבר אפשר להבין לבד, איזה 'מוזיק' השמיעו שם; ניגונים שפלים ונמוכים של ה'שווארצע גויים'. מן הסתם בצד האולם שבו ישבו היהודים, השמיעו להם את אותם הניגונים, אך הלבישו עליהם מילים מתהילים - רחמנא ליצלן... ממש כמו שעושים בזמננו ב'אידישע חתונות'... רקדו שם מן הבוקר עד הערב לצלילי ה'טרייפענע ניגונים' הללו, נו, אנחנו כבר יכולים לתאר לעצמנו לאיזו גסות נפלו שם רק מחמת זה לבד.

כרצון איש ואיש: תכלית ההפקרות

כל ההלוך ילך ו'האוירה' שם בסעודה היתה הפקרות והוללות. אם אחשוורוש הרשה לעצמו לרדת לכזו השחתה גדולה (אסתר א, יא): **"לְהִבְיֵא אֶת וְשְׂמֵי הַמֶּלֶכָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכַתֵּר מַלְכוּתוֹ"**, אנו כבר מבינים מזה אלו פנים היו כל הסעודה הזאת. השיגעון הזה לא קרה ביום אחד, זה היה המשך טבעי של כל ההפקרות והפריצות שהיתה שם.

כל המושג הזה שנקרא **"לְעֵשׂוֹת קְרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ"** (אסתר א, ח) - כל אחד יכול ללכת אחרי תאוות ליבו ולעשות ככל העולה על רוחו, היה ממעללי אחשוורוש שכל מגמתו היתה להוריד את המשתתפים עד הדיוטא התחתונה. ובכן, אנחנו אפילו לא רוצים לחשוב מה התרחש אחרי שהכריזו שכל גוי יכול למלא את גרונו יין בלי גבול ויכול לספק את רצונו כאוות נפשו; איזו שפלות והשחתה התרחש שם - וכל זה למול עיניהם של היהודים שיושבים שם וצריכים לחזות בשפלות הזאת.

שמחתו הגדולה של אחשוורוש

קְשֵׁת הַמֶּלֶךְ אַחְשֻׁרוּשׁ עַל קְסָא מְלַכּוּתוֹ וְגו' עֲשֵׂה מִשְׁתָּהּ: ואיתא על זה בחז"ל (מגילה יא:): "לאחר שנתיישבה דעתו" - אחרי שאחשוורוש הרשע הזה כבר היה סמוך ובטוח שבית המקדש כבר לא ייבנה לעולם - 'ער איז שוין פארויזיקערט מיטן בענקל' - אזי הזמין את כל העולם לסעודה גדולה. **כל הסעודה נערכה רק לכבוד זה; שבית המקדש יישאר חרב ונחרב ולעולם לא יחזור לעמוד על תילו - חס ושלוש!** אחשוורוש היה כל כך שמח כאשר לפי חשבונו עלה בידו שכבר לא יצאו מהגלות, עד שמרוב שמחה רצה שכל העולם ייקחו חלק בשמחה זו! כמובן, שהוא היה חכם דיו כדי להסתיר את כוונתו ושמחתו - הוא לא גילה זאת במפורש. הרי אין זה לפי כבודו להודות שיש לו איזו 'בעיה' עם הבית המקדש של היהודים - הוא הרי רצה שכולם יחשבו שהוא 'אוהב ישראל' מאין כמותו. **אבל בליבו ידע היטב, שהוא עורך את כל הסעודה רק מחמת שמחתו הגדולה שכעת ירדה לו אבן מליבו; הבית המקדש לא יבנה שוב.**

הבית המקדש סותר את כל מהותו של אחשוורוש מהיכן נבעה שנאתו העצומה של אחשוורוש לבית המקדש?! למה אכן היתה בליבו שנאה כבושה שכזו? התשובה לזה היא ב'מילה אחת': הבית המקדש סותר את כל שיטתו! מקום המקדש הוא המתנגד הגדול ביותר לכל מהותה של מלכות פרס! 'ציון וירושלים' הם הסתירה המוחלטת ביותר לכל סגנון החיים והתרבות של אחשוורוש! אחשוורוש החשיב את עצמו כמו איזה 'מלך

העולם' שכולם נמשכים אחר השפעתו. הוא ה'מושל בכיפה' שדעתו מחייבת את כל העולם, וכידו לעשות ככל העולה על רוחו ואין שום מעכב בעדו. וכאן באים להם היהודים - אלו שצריכים להיות נרדים ונכנעים בפניו - **ורוצים לבנות בית לריבונו של עולם ולהכריז קבל עם ועדה כי ה' הוא האלוקים והוא יתברך עשה עושה ויעשה לכל המעשים ולו לבדו המלוכה והממשלה.** כל זה היה לו כחומץ לשניים וכעשן לעינים! ממש 'על אפו ועל חמתו'! הוא ממש הרגיש שהדם עולה לו לראש... לכן כבר לא פלא שהשנאה פעפעה בו כל כך; כמו שהפסוק מספר (עזרא ד, ו): **"וּבְמַלְכוּת אַחְשֻׁרוּשׁ בְּתַחֲלַת מְלַכּוּתוֹ קָתְבוּ סֻפָּהּ עַל יְשֻׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם"**. ולכן עכשיו, כאשר היה נדמה לו שהבית המקדש כבר לא ייבנה לעולם, הוא התמלא בשמחה עצומה, שהנה מלכותו כבר תיכון לעד וכל תרבות הגאווה והתאוה שהנהיג במלכותו, תמשך כך לעד ולעולמי עולמים בלי שום מניעה. הדבר הראשון שעשה לכבוד זה היה, לעשות סעודה גדולה לכל היהודים: הוא יכיר להם קצת את התרבות שלו - הרי בית המקדש כבר ממילא לא יהיה להם לעולם - הוא יתן גם להם את כל תאוותם בידם ויאשר להם את כל הזכויות כמו לשאר התושבים במדינה. ולכן ציווה להוציא את כלי בית המקדש; כדי שמהודו ועד כוש ידעו כולם: מרצונם וכוונתם של היהודים לחזור ולבנות בית המקדש - הם כבר יכולים לשכוח לנצח נצחים.

הפליאה של כלל ישראל: 'מה זה ועל מה זה' כלל ישראל נפלו למצב כל כך שפל. המתי מספר של ה'ערליכע אידן' נשאר נבוכים ותמהים: **"מה קורה כאן לנגד עינינו - געוואלד און געשריגן - מה רוצים כאן מאיתנו?! מה הכוונה העליונה בכל זה?! וכי פשוט רוצים שכולנו נשתמד כאן - 'מיר זאל זיך דא אלע אפ'שמדן' - חס ושלוש?! הרי הבטיחו אותנו נאמנה, שכחות שבעים שנות גלות יגאלו אותנו מהגלות המרה הזאת! אנחנו הרי מצפים לזה יום אחר יום שנים על גבי שנים ושואלים: מתי תמלך בציון... עד מתי לא תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים...?"** וכאן בא הרשע הזה ועורך לנגד עינינו כזה 'פרעס', מלא בהשחתה וטומאה, וכל כולה נועדה לעשות ליצנות מהבית המקדש! הם עושים כאן לעג וקלס מן הבית הגדול לאלוקים - 'פון דעם אויברשטענ'ס הויז' - ומכל דבר שבקדושה! למה מביא הקב"ה ניסיונות כאלה - על כלל ישראל?! איך אנו אמורים לשרוד את הניסיונות הללו?! מה יהיה הסוף כאן?!"

יהודים שואלים: וכי הקב"ה התייאש מאיתנו?!

וכאילו שכל זה עדיין אינו די, ניתכת עליהם בפתע פתאום גזרת מיתה וכיליון; המן עשה יד אחת עם המלך להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. כל הקיום של כלל ישראל כבר היה אחר ייאוש; כאן היתה להם כזו נפילה ברוחניות, וכאן עומדים הם בפני גזירת כליה רחמנא ליצלן, מה יהיה כאן?! האם ישנה עדיין איזו 'השגחה' מהקב"ה על עמו - 'אויף דאס צובראכענע פאלק' - או שהוא השליך אותם לגמרי להפקר?! האם כלל איכפת ליה להשי"ת מאיתנו או שכבר הותר דמינו חלילה!?

באר מים חיים פרשת לך לך

ביאור מאמרם ז"ל (חולין קל"ט): אסתר מן התורה מנין שנאמר (דברים לא, יח) ואנכי הסתר אסתיר פני וגו'... וכשנעשה בהסתר במטע העולם, אז נקרא הסתר פנים שמסתיר הפנים שלו מלהתגלות לעין כל. וזה ואנכי הסתר אסתיר פני, שאף שאעשה לכם ניסים תמיד כי שה אחד בין שבעים זאבים, ובכל עת ובכל שעה הקב"ה עושה ניסים ונפלאות לעמו ישראל להושיעם מיד אויביהם

הסתר אסתיר: ההסתרה הגדולה - היא גופא הראיה הגדולה לקדושת ישראל

הצדיקים יכולים לצעוק 'קולות וברקים' שכבר חייבים להביא את המשיח, הם יכולים להניח את כל כובד משקלם על זה ולייחד את הייחודים הגדולים ביותר בעולם - אבל הקב"ה אומר: "לא! אני לא מוותר בשום אופן על הקדושה של אותו יהודי נידח - דאס פארווארפענעם איד" - שנמצא אי שם בקצה העולם! אני לא אגאל את כלל ישראל רק בגאולה כללית, אלא אני אגאל כל יהודי - בפרטיות!"

בפורים צריך האדם להשליך את ה'דעת' שלו - של כל השנה - איך אני מתייחס לעצמי, ולפנות מקום שיחידור לתוכי ה'דעת' וה'בליק' של הקב"ה עליו: איך השי"ת רואה אותי? לכן אמרו חז"ל: "תשתה יין עד לשכרה!" ותבקש: "ריבוננו של עולם תגלה לי את ה'דעת' שלך! מה אתה חושב עלי? מה אני נחשב אצלך?!"

השכיח עבורם - את הישועה הגדולה; עם כל הסיפור של וּשְׁתִי שאחריה נכנסה אסתר המלכה לארמון המלוכה. אבל עדיין לא הסיר השי"ת את ההסתרה, ואדרבה ההסתרה וההעלמה התגברו והתעצמו, הסתרה בתוך ההסתרה; המלך גידל את המן, המקטרג עמד בשמים והביא חבילות חבילות של קטרוגים על כלל ישראל, עד שנגזרה עליהם גזירת כליה. אבל כאן כבר לא נשאר היהודים שווי נפש, הם עברו טלטלה עצומה, הם זעקו ממעמקי נפשם: "געוואלד! לאיזה בור נפלנו כאן - זואו זענען מיר פארקראכן דא' - איך הגענו לכזה שאול תחתיות? במה כל כך חטאנו לקב"ה, שיכולים להרע לנו כל כך ולגזור עלינו גזירת כליה כזו?!" אנו חשבנו עד כה - עם כל התמימות שלנו - שאחשוּרוש הוא ממש חבר טוב נאמן עבורנו, עכשיו אנחנו רואים את האמת, מה זה גוי! כמה מכוערת התנהגותו אלינו! אין לנו למי לפנות אלא לאבינו שבשמים! "אַלְהָה וְאֶשׁוּבָה אֶל אִישִׁי קְרָאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אֶזְמַעְתָּה" (הושע ב, ט) ונשוב אליו יתברך בתשובה שלימה. כך עמדו היהודים והתבוננו במה שמתרחש איתם ועשו חשבון הנפש מקרב לב.

אסתר המלכה ברוח קדשה הרגישה את המצב הפנימי של כלל ישראל. היא הרגישה שהנה העת והעונה, היהודים כבר מתעוררים ואכן כבר חפצים המה לשוב בתשובה שלימה; היא אמרה למרדכי (אסתר ד, טז): "לָךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוֹן עָלֶי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה יוֹם" - תכריז על מעמד תפילה ותשובה. תנצל את הלב נשבר שיש להם עכשיו ותעורר אותם להיטיב את מעשיהם; המהלך שהכינו מן השמים מוכיח את עצמו, זה עובד, יהודים מתנערים מן העפר, הם יוצאים מתוך החשיכה הרוחנית שהם שרויים בה, הם הופכים להיות ראויים לגאולה של בית שני.

היהודים מתחילים להבין את השתלשלות הדברים

אחרי שנהיה וְיִנְהַפְּךָ הוּא", המן נחל מפלה מוחצת ומרדכי וכלל ישראל התרוממו ונישאו מעל כל העמים, היה: "בְּקִהְלוֹ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם" (אסתר ט, טז) - הם כבר עמדו עכשיו על 'סוד נפשם' הם כבר הבינו באחת 'מי הם!' הם התבוננו: "מה היה כאן לפנינו?!" - 'זואס האבן מיר דא געהאט' - למה הסכים הקב"ה שניפול לירידות נוראות שכאלה?! למה אכן אירע מה שאירע?!" הם הגיעו מאד מהר למסקנה: "אה, הקב"ה חפץ היה להעיר אותנו מהתרדמה העמוקה שהיינו שרויים בה! הגם שחטאנו לפניו יתברך כל כך, והתערבנו בין הגויים ולמדנו ממעשיהם, המתין הקב"ה עם הגאולה רק עבורנו! רק כדי שאנחנו היהודים השפלים והפחותים לא נידחה מפניו! הוא היה מוכן לסבול כביכול כזה חילול השם נורא, וצער השכינה כזה - הכל, כדי לקרב אותנו שלא נאבד לעולם חיליה". מתוך כל זה עלתה והתגלתה האהבה היוצאת מן הכלל, שהקב"ה אוהב את עמו ישראל, אשר ממנה הגיעו ליהדר קבלוה מאהבה!

אז כבר יהיה מאוחר! כל התיקונים - וכל מה שיהודי צריך לעשות ולפעול כדי שיזכה לתקן את הנפש רוח ונשמה שלו, יכולים לעשות רק עד הקץ.

לכן כל הענין הזה, של דחיקת הקץ, הוא אצל הקב"ה ענין חמור כל כך, כי הקב"ה אינו מוותר על שום נפש מישראל! הקב"ה אינו מוכן להשאיר שום אדם מישראל מוחץ למותו; שלא יהיה בכלל התיקון השלם. הוא מוכן ומסכים שיהיה הסתר פנים נורא כזה, כל כך הרבה צרות משונות, וכזה עלבון השכינה וצער השכינה - ובלבד, שכל יהודי יוכל להגיע לתיקון שלו!

הצדיקים יכולים לצעוק 'קולות וברקים' שכבר חייבים להביא את המשיח, הם יכולים להניח את כל כובד משקלם על זה ולייחד את הייחודים הגדולים ביותר בעולם - אבל הקב"ה אומר: "לא! אני לא מוותר בשום אופן על הקדושה של אותו יהודי נידח - דאס פארווארפענעם איד" - שנמצא אי שם בקצה העולם!" כפי שהנביא אומר במפורש (ישעיה כז, יב): "וְאִתְּם מְלַקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אני אבחר אתכם, ואאסוף ואכנס את כל האידישע נשמות - אחת אחת! הריבוננו של עולם אומר: "אני לא אגאל את כלל ישראל רק בגאולה כללית, אלא אני אבוא ואגאל כל יהודי ויהודי - בפרטיות! כי אני אכן באמת מתכוון לכל יהודי לעצמו! אני מתכוון אליך, וגם אליך וגם אליך! אני מתכוון לכל אחד בפרטיות!"

ההקב"ה חישב את הקץ

כפני הדברים הללו, כך אכן התרחש גם אז בימי אחשוּרוש: הכי נמי לפי החשבונות הפשוטים שהיו בידם כבר הגיעו קיצן של השבעים שנה, וכבר היה מקום שהגאולה בו תבוא בזמנם. אלא שהקב"ה היה צופה ומביט, וראה שאם הגאולה אכן תבוא כבר עכשיו ובית המקדש ייבנה ויכונן מעתה, הרי שהרבה נשמות ישראל יידחו! נשמות על גבי נשמות לא יזכו להיות בכלל התיקון של גאולת נבבל! כי הרבה יהודים היו אז בשפל המצב ולא היו בכוחם לקבל את האור של הגאולה ולקחת חלק בבנין בית המקדש.

הקב"ה מעורר את כלל ישראל לתשובה

מה עשה הקדוש ברוך הוא: ברוב רחמיו וחסדיו על כל נשמות ישראל, חישב את כל החשבונות של שבעים שנה באופן אחר, כדי שהגאולה אכן תתאחר ותתמהמה. ובד בבד חשב הקב"ה מחשבות והכין מהלך עמוק - גאר א טיפער פלאן - ודרך חדשה, איך להביא את היהודים להכיר את מצבם הבכי רע; שיתחרטו על מעשיהם ויעזבו את דרכיהם הנלוזות, עד שיבואו לעשות תשובה שלימה ויהיו ראויים לגאולה.

ולכן נתן הקב"ה בלב אחשוּרוש שיעשה סעודה מופקרת שכוזו והיהודים יתפתו ללכת לשם, עם כל מיני אמתלות ותירוצים שונים ומשונים. ובו בזמן שהיהודים הללו היו בתכלית הירידה והשפלות - עודם יושבים בסעודה זו - כבר הכין להם הקב"ה - כחלק מן המהלך

כל הצדיקים פעלו להביא את המשיח - ולא עלתה בידם

הנה ידוע כמה הצדיקים - במשך כל הדורות - פעלו והרעישו עולמות כדי להחיש את הקץ ולהביא את משיח צדקנו. כמה וכמה עובדות נוראות ישנם על צדיקים שמסרו נפשם, הם עשו עבודות וייחודים להביא את הגאולה; כמו מה שאירע עם הרה"ק הרבי מלובלין, והרה"ק רבי ר' מענדל'ע רימנובער יחד עם כל החבראי. אמנם הנה למעשה לא עלתה בידם ולא הצליחו לפעול מה שרצו. וכך רואים במשך כל הדורות, בכל מיני ענינים, שאכן אי אפשר להתעקש על הענין של 'משיח', המשיח עדיין לא בא - חרף כל העבודות של כל הצדיקים. מה פשרו של דבר?! הרי אכן, לכאורה זו תמיהה נוראה עד מאד!

השבועה חמורה שלא לדחוק את הקץ

ובאמת אנו יודעים שהקב"ה נשבע בשבועה חמורה (שיר השירים ב, ז): "הַשְּׁבַעְתִּי אִתְּכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבְאוֹת אוּ בְאֵילֹת הַשָּׁדָה אִם תַּעֲרִירוּ וְאִם תַּעֲזְרוּ" - שאסור להיות 'דוחק את הקץ'. הקב"ה אומר כאן: "אני יודע מתי זמן ה'קץ', ומשביע אני אתכם: שאף אחד לא ירהיב עוז להתערב בזה! שאף אחד לא יאמר לי 'דעה' בענין זה - מתי הקץ צריכה להיות! אני משביע אתכם באזהרה חמורה שמלווה בעונשים חמורים רח"ל, שבשום אופן בעולם לא תדחקו את הקץ! ומי שיעז לדחוק ולהחיש את זמנו, הרי ש'אחת דתו!'"

ואכן כבר היה לעולמים - כבר היו כמה מקרים שהקב"ה הראה 'חרון אף' נורא על אלה שדחקו את הקץ. ולכאורה תמוה הדבר עד מאד: מה אכן כל כך רע שעושים פעולות קדושות על מנת לקרב את הגאולה? וכי הקב"ה אינו חפץ שנצא מהגלות בקרוב בימינו ובעגלא דידן ושכבר נגיע לזמן של התיקון השלם?!

עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו

בכלל קשה מאד להבין: יהודים בוכים ומתחננים זה קרוב אלפיים שנה שכבר יזכו לראות פני משיח. בכל שמונה עשרה מתחננים: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", מידי שבת בשבתו מעתירים ומפצרים: "ממקומך מלכינו תופיע... מתי תמלוך בציון...!" - 'אז מען קען דאך דאס שוין מער נישט אויסהאלטען' - ויהודים ממשכינים לבקש ולבקש, ולא מפסיקים אפילו לא ליום אחד, ועדיין בן ישי לא בא. למה אכן הגאולה מתעכבת כל כך?! - 'פארוואס טאקע' - הרי כבר אי אפשר לסבול את הגלות! יש כל כך הרבה צרות בכלל ישראל וכזה הסתר פנים, למה עוד מחכים כאן?!

כל העיכוב היא לטובת הנשמות הנדחות

התשובה לכל השאלות הללו מונחת בפסוק אחד: "וְהִשָּׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבַלְתִּי יָדַח מִמֶּנּוּ נִדְחַ" (ש"י יד, יד). הקב"ה יודע, שאם הגאולה תבוא רגע אחד טרם זמן הקץ, יהיו נשמות כאלה שחלילה עלולות להידחות! ישנם נשמות שעדיין לא ראויות לקבל את אור הגאולה. בימות המשיח כבר לא תהיה לנו את היכולת לתקן את עצמנו!

בפורים מתגלה בתוקף הגדול ביותר, שככל שיהודי יכול להשיג 'קדושת ישראל' - זה ממש כאין וכאפס לעומת ה'קדושת ישראל' האמיתית שהריבונות של עולם רואה ביהודי! ואפילו הצדיק שמושיג קדושת ישראל באופן המרומם והנשגב ביותר, והוא ממש 'אוהבן של ישראל' - אין השגתו אפילו לא בדומה לדומה, לכמה שהקב"ה מבין למעלתו של אדם מישראל ואוהב אותו!

זוהי לעומת זה - כמו שקדושתו של איש ישראל היא כל כך עמוקה ונשגבה, כך גם בצד שכנגד - הטומאה של הסטרא אחרא היא טומאה מאוד. טומאה כזו שאי אפשר אפילו להשיג עד היכן הדברים מגיעים. טומאה זו נקראת 'טומאת עמלק', כי עמלק הוא השורש של כל הסטרא אחרא

עמלק נטפל לנחשלים

הנה הגילוי הזה - הגילוי של האהבה העצומה שיש להקב"ה לכל 'אידישע נשמה' - זהו המפלה העיקרית של המן ועמלק! כי זו היתה המטרה העיקרית של עמלק; כפי שהפסוק מגלה לנו (דברים כה, יח): "וַיִּזְבֹּב בָּךְ כָּל הַנְּחָשָׁיִם אֲחֵרֵךְ". עמלק רדף אחר ה'נחשלים' - נחשלים היינו, היהודים הפחותים והגרועים ביותר, אותם יהודים שענני הכבוד פלטו אותם החוצה. במילים אחרות: הם היו כל כך גרועים ושפלים, שכבר לא מצאו להם מקום במחנה ישראל! וכאילו שהיו אומרים: פלוני הלך הוא כזה בן בליעל - 'ער איז אזא מין אויסווארף' - שכבר לא נותנים לו להיכנס לשום בית מדרש... אין לו כבר שום דריסת רגל! אלה היו ה'נחשלים'. ובכן, עמלק יימח שמו וזכרו דימה לעצמו: אם הם 'סחורה' כל כך פשוטה וזולה, הרי מותר להיטפל אליהם ולהציק להם! אז הוא הלך ו'יִזְבֹּב בָּךְ כָּל הַנְּחָשָׁיִם אֲחֵרֵךְ'.

שנאת הקב"ה לעמלק: ההיתכן שנגע בנחשלים

מה היתה ה'תגובה' של הקב"ה לזה? מה ענה הריבונות של עולם לעומתו? האם הוא אמר: "אה, 'לא נורא' - 'עס איז נישט אזוי געפערליך' - כל עוד הוא מתעסק רק איתם - כל זמן שמצא לו להציק לפשוטי עם הללו - אין זה כל כך נפקא מינה אצלי! זה לא ממש מעלה ומוריד! וכי כך אמר אז הריבונות של עולם? בשום אופן לא! ההיפך הגמור ממש! הקב"ה כעס עליו עם 'חרון אף' כזה - שמעולם לא חרה אפו כן! מוצאים כמה פעמים 'חרון אף' ה', אבל מה שכתוב כאן - לא כתוב בשום מקום! הקב"ה אומר (דברים כה, יט): "תִּמְחָה אֶת זֶכֶר עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם" - תיחק את העמלק הזה ותמחק מעל פני האדמה! שלא יישאר ממנו שום זכר!". והקב"ה מכריז ואומר (שמות יז, טז): "כִּי יָדַעַל פֶּסֶחַ הַיָּד הַזֹּאת לְעַמְלֵק מִדֶּרֶךְ דֶּרֶךְ" - אני נשבע בשבועה חמורה שאחזיק איבה נצחית לעמלק! השנאה הכבושה שיש לי אליהם - לא תתקרב ולא תכבה לעולם! כאש יוקדת תבער בו חמתי - לעד ולנצח נצחים! למה אני אכן כל כך שונא אותם? כי הוא העיז פניו להתעסק עם ה'נחשלים' שלי! הוא הרהיב עוז בנפשו לומר על אידישע נשמות - שחלילה וחס איני אוהב אותן! הוא רצה לנתק את האהבה ששוררת ביני לבין הנחשלים הללו! לכן אני כל כך שונא אותו ומתעב אותו ואיני רוצה למחול לו לעולם ועד!".

השי"ת מסכים לעכב את הכל' למענו של יהודי אחד

הקשר הזה לריבונות של עולם, זהו הנקודה העיקרית שמתגלה בפורים לכל יהודי. כל יחיד ויחיד יכול להרגיש בנפשו: 'יש בי קדושה נפלאה כזו - שהקב"ה לא יותר עליה לעולם! אני אכן כלל לא מבין את זה - 'איך קען דאס נישט דערגיין' - אבל השי"ת כן מבין את זה! הוא כן יודע למה הוא אינו מוותר עלי!

הוא מוכן ומסכים לעכב את ביאת המשיח, לעכב את התיקון השלם, את התיקון של כל כלל ישראל וכל העולמות - הכל, רק עבורי ובגיני! רק כדי שהקדושה שלי, שטמונה בי ונמצאת בעולם ובהסתר, תוכל לצאת לאור עולם!". אפילו אם יהודי אינו מרגיש את הרגשה זו בפועל - הוא עדיין חי בהרגשה שכל האור שלו סתום וחתום ושרוי בעלמה גדולה - הנה עליו להאמין בקדושה הזו שנמצאת בקרבו, ולדעת עד כמה הוא אהוב וחביב אצל אבינו שבשמים. יומי הפורים הללו, הם אכן ימים מסוגלים לכך, ובכוחם לגלות את הקדושה הזאת - ועל כל פנים לחזק בליבנו את האמונה בקדושה הנפלאה הזאת.

בעומק לבבו רוצה איש ישראל לדעת מה השי"ת אכן חושב עליו

כדי שכל יהודי אכן יהיה ביכולתו לגלות את הקשר העמוק הזה, ציוו עליו חז"ל לשנות יין ולהשתכר 'עד דלא ידע'. אשר עומק הדבר הוא, שבפורים צריך האדם להשליך את ה'דעת' שלו - של כל השנה - 'איך אני מתייחס לעצמי, ולפגות מקום שיחידור לתוכו ה'דעת' וה'כליק' של הקב"ה עליו: 'איך השי"ת רואה אותי'. לכן אמרו חז"ל: "תשתה יין עד לשכרה!" ותבקש: "ריבונות של עולם תגלה לי את ה'דעת' שלך! מה אתה חושב עלי? מה אני נחשב אצלך?". ואז הוא מקבל הרגש שהקב"ה שולח לו ומאיר בליבו: "אני חושב עליך שאתה יהודי! אתה 'חלק אלוק ממעל'! אתה מיליארדי פעמים יותר גדול וחשוב ממה שאתה חושב!".

יהודי רוצה להשליך את דעתו ולקבל 'דעת קונו'

מחשבה זו צריכה להדהד בראשו ולהכות על קודקודו של כל יהודי בעת משתה היין. הוא שותה כדת היום וחושב בליבו: "אני רוצה היום להתבטל כליל להשי"ת! אני רוצה שתחול עלי היום האהבה שהקב"ה יש לו אלי! אני רוצה שאהבה הזאת - אשר כל מימות שבעולם לא יכבו אותה ולא יחלישו אותה - תתגלה אלי היום! אני מבטל את הדעת והשכל שלי, כי איני רוצה שה'דעת' שלי תעמוד כאן כמו מחיצה - ותפריע לביטול שלי ל'דעת' של השי"ת! אני לא

בני יששכר חודש אדר

כי הנה ית"ש חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, כן הוא על חמאי צבור להתם חמא ולהעביר פשע, וחש השי' לתועלתינו לטוב לנו כל הימים והשלים עלינו הארבע מלכיות, והוא גם כן לפייס את השם הנכבד בד' אותיותיו, והד' מלכיות הללו הן הנה כנגד הד' סטריין המבוארין בזהר הנ"ל הממונין על ד' מיתות על המפרידין את עצמם בחמאם מן דביקות השם הנכבד... ומעתה בין והתבונן אשר עמלק הרע בכשפיו וזנוניו הנה הוא אחוז בהקליפות הכוללים כל המיתות וכל השעבודי מלכיות, אשר על ידי היסורין הללו מתיכים כל חלאה וזוהמא מישראל, כי הזוהמא נדבקת בקליפות ובאומות, וישראל עם קרובו ישארו כולם דבקים בשם הנכבד לחיי עולם, והקליפות והאומות יהיו לאבדון, ובלע המות לנצח וכו' ומחה הוי"ה אלקים דמענה וכו', שם שלם וכסא שלם

רוצה שיהיה לי במחשבתי, את מה שאני חושב על 'עצמי' - אלא את מה שהקב"ה חושב עלי! כי אני לא באמת 'מבין' על עצמי! לא במה שאני חושב שאני 'גדול' - אני אכן 'גדול', ולא במה שאני חושב שאני 'קטן' - אני אכן 'קטן'! אני חושב שאני 'גדול' כי אני תלמיד חכם גדול ובעל כשרון נפלא, אבל בו ברגע שרק אסלק ואשליך את הדעת שלי, הנה 'אור הפורים' יבוא ויאמר לי: 'לא! לא זה הגדולה שלך! כל המעלות שאתה חושב עליהם אין להם שום מקום היום! הגדולה האמיתית שלך היא - שאתה יהודי! אתה חלק אלוק ממעל! לו רק היית יודע 'מה זה יהודי' - היית מקפץ ומרקד על כל הגנות מרוב שמחה!". לכן אני שותה יין, כדי לבטל את כל הדעת שלי! שכל הדעת שלי ילך 'לכל הרוחות' - 'עס זאל יעצט גיין קיין עזאזל' - איני חפץ לחשוב מעצמי עם הדעת שלי, אני חפץ כעת רק בדעת קוני!".

בפורים מתגלה הנקודה השורשית

פורים אינו 'פרט' - פורים הוא כלל! נקודת הפורים שמתגלה בו ביום, היא הנקודה העליונה והשורשית ביותר של הקשר בין הגדול ביותר, שככל שיהודי יכול להשיג 'קדושת ישראל' - זה ממש כאין וכאפס לעומת ה'קדושת ישראל' האמיתית שהריבונות של עולם רואה ביהודי! ואפילו הצדיק שמושיג קדושת ישראל באופן המרומם והנשגב ביותר, והוא ממש 'אוהבן של ישראל' - אין השגתו אפילו לא בדומה לדומה, לכמה שהקב"ה מבין למעלתו של אדם מישראל ואוהב אותו! והגם שאין אנו מתחילים להשיג את זה - למה זה כך ואיך זה אכן עובד, אמנם בפורים אנו מקבלים מדרגה של אמונה בענין זה! כל יהודי אכן צריך להאמין שזהו האמת - גם אם אינו רואה זאת בעיניו.

להעמיד את כל עבודת ה' על הנקודה של פורים

בזמננו אנו, בעקבתא דמשיחא, שומה על יהודי להתחיל את כל עבודת ה' שלו מהנקודה של פורים; כפי שהבאנו לעיל, כי מלפנים לא היה יצר הרע כזה של 'חלישות הדעת', ולכן היה בכוחו של כל איש ישראל להתחיל את העבודת ה' עם הנקודה של פסח - שעיקר עניינה היא שהקב"ה בחר בנו מכל העמים כדי להיות לו לעם סגולה ולהיות אלו שמקיימים תורה ומצוות בשלמות. אבל היום, כאשר היצר הרע דולק אחר האדם כל היום ומנסה לבלבל אותו עם כל מיני חשבונות ובלבולים: "אתה חוטא ופושע! ראה כמה שכבר פגמת בימי חיך! ראה כמה פעמים כבר קבלת על עצמך שמהיום והלאה כבר תיטיב את מעשיך - ולא עמדת בקבלות שלך ולא כלום! אתה כבר ממש לאחר ייאוש! אתה כבר יכול להרים ידיים ולוותר לגמרי! אתה כבר יכול להיות סמוך בטוח שכבר לא יצא ממך כלום!" - מוכרחים להעמיד

את כל העבודת ה' על היסוד של פורים, שנותן את החוזק והתקיפות, שבכל עת ובכל שעה - במשך כל השנה כולה - כאשר היצר הרע יבוא אליך וירצה להחליש את דעתך ולהפיל אותך, ענה לו לכסיל כאילו: "יש לך ממש טענות נפלאות - זאגסט דאך לכאורה אזוי גוט" - ממש דברים כדרכונות!

אבל מה אעשה שבפורים שמעתי אחרת - פונעם ריבוננו של עולם האב אין אבער אנדערש געהערט' - הריבוננו של עולם אמר לי דיבורים אחרים לגמרי. **בפורים גילה לי השי"ת, שיש בקרבי סוג של קדושה, שהוא יתברך שמו בכבודו ובעצמו אינו מוותר עליה בשום אופן! השי"ת חושב מחשבות נוראות**

ד.

ויאהב המלך את אסתר: גילוי אהבתו של השי"ת לנקודה המסותרת בלב כל איש ישראל

פורים הוא כעין יום הכיפורים

הנה ידוע מאי דאיתא בזהר הקדוש (תיק"ו:ו): "פורים אתקריאת על שם יום הכפורים, דעתידין לאתענגא ביה". פורים הוא כמו יום כיפור, אלא שבפורים מתגלה האור שבו, באופן של 'משתה ושמחה', ואדרבה יש מצווה גדולה להרבות בסעודה ובשתייה כדת היום, ולא כמו ביום הכיפורים שמצוות היום היא העינוי והצום

מחילת העוונות ביום כיפור הוא על ידי גילוי הפנימיות

יום כיפור הוא היום המיוחד בשנה - 'דאס איז א טאג פון אחת בשנה' - שבו הקב"ה מוחל וסולח על כל החטאים והעוונות של כלל ישראל. ונקודת הכפרה מיוסדת על כך, שביום זה מתגלה איזו נקודה עמוקה בנפש כל אדם מישראל שעומדת מעל כל הפגמים והקלקולים שלו! כלומר: שם במקום הזה, בעומק הנפש, הוא מעולם לא חטא! ועל זה בא הזוהר הק' ואומר: "פורים עוד יותר גדול! בפורים נקודה זו מתגלה ביתר שאת וביתר תוקף!". כדי להבין את עומק הדברים, שומה עלינו ראשית לבאר את מעלתו וגדולתו של יום כיפור בכלל, ושל הגורל שעשו בו ביום בפרט - אשר מחמתו אכן משווים את פורים ליום כיפור, כי בשניהם עשו 'גורל' - אשר בלשון ארמית הוא 'פור'.

שני שעירים שברגע אחד הופכים להיות זה לעומת זה

הנה כתוב בתורה (ויקרא טז, ח): "וַיִּתֵּן אֱהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גִּרְלוֹת גֹּרֶל אֶחָד לַה' וְגֹרֶל אֶחָד לְעִזְאֵזֶל". ואיתא בגמרא (יומא סב): "שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקירתן כאחד". והיינו שמצוות שני השעירים היא באופן אשר שני השעירים יהיו ממש דומים זה לזה בכל פרטיהם; במראם, בערכם, בגובהם וכן הלאה. אחר כך מעמידים את שני השעירים ומטילים גורל ביניהם. בו ברגע שהגורל קבע מי הולך לה' ומי הולך לעזאזל - התרחש באחת שינוי קיצוני - ממש מן הקצה אל הקצה. עד לפני רגע אחד היו שני השעירים הללו דומים ושווים זה לזה, ואילו עכשיו, לא רק שאינם דומים, אלא שאין בעולם עוד שני דברים שהם כה שונים ומובדלים זה מזה - כמו שני השעירים האלה! השעיר לה' הוא קודש קדשים! את דמו זורקים לפני ולפנים אחת למעלה ושבע למטה - זריקה כזאת שאין בשום קרבן זולת זה! לעומת זאת, השעיר לעזאזל הוא ההיפך הגמור! אותו שולחים כמתנה לס"מ! לא זורקים את דמו בקודש הקדשים, גם לא על המזבח הפנימי, גם לא על המזבח החיצוני,

ונפלאות עלי, ויש לו מהלכים שלמים עבורי! היסוד הגדול והחזק ביותר שיש להשי"ת כביכול, בכל דרכו בהנהגת העולמות, הוא היסוד של 'בלבתי ידח ממנו נדח!' הריבוננו של עולם לא ירשה ולא יסכים, שאני - 'אין אידיש קינד' - אדחה מאיתו חס ושלום ולא אזכה לתיקון שלי! הקב"ה דואג עבורי!".

אפילו להשיג עד היכן הדברים מגיעים. טומאה זו נקראת 'טומאת עמלק', כי עמלק הוא השורש של כל הסטרא אחרא.

כמו שיש דבר שנקרא 'קדושת ישראל' - כך יש דבר שנקרא 'טומאת עמלק'! ועל זה אומר השי"ת "ואת עשו שנאתי". הריבוננו של עולם אומר לנו: "דעו לכם כי גם אם מבחוץ נראה העשו הזה כמו צדיק, הוא מדבר דיבורים יפים ועושה רושם טוב ונעים, אל תתבלבלו ממנו, דעו שהוא 'אין שטיק טומאה' הוא כל כולו סיאוב וזוהמא! יש בו כזו טומאה שאי אפשר אפילו להשיג כמה נראה היא!".

אל תחפש סיבות למה אחד לה' ואחד לעזאזל

מגיע יום כיפור; יום שמגלים בו את הערך ואת החשיבות - 'דאס טייערקייט און ריינקייט' - של כל יהודי, ועל ידי כך מוחלים לו על חטאיו ופגמיו - חפץ השי"ת לגלות את ההבדל העמוק שיש בין יהודי לגוי - לא מצד מעשיהם, אלא מצד שורשם. לכן מצווה אותנו השי"ת: קחו שני שעירים שניראים מבחוץ כשוים ממש. כי אם השעיר יהיה שונה - אחד מהשני, כבר יהיה מקום ליתן איזו סיבה. כל אחד יאמרו ימצא איזו סיבה, זה בכה וזה בכה! לכן אומרת התורה: עליהם להיות דומים זה לזה ממש - ורק הגורל לפני ה', הוא יקבע מי לה' ומי לעזאזל! 'גורל' פירושו: **אני לא יודע למה הוא זכה! אין לי בזה שום השגה! אין לי שום הסבר לכך! אלא מאי?! זהו רצונו של השי"ת - וזהו!**

הבחירה בכלל ישראל היא סוד כמוס ונעלם

בכך נתון לנו השי"ת להבין: "ההבדל בין יהודי לגוי - אינו רק מחמת מעשיהם! אין שום סיבה מובנת - שאתם יכולים להבין בדעתכם - למה אני אוהב את היהודי ושונא את הגוי! כי הבחירה שלי בכלל ישראל, באה ממקום שבו אתה לא מבין כלום ואתה לא יכול להשיג כלום! לא את 'קדושת ישראל' אתה יכול להשיג, ולא את 'טומאת הגויים' אתה יכול להשיג! זה למעלה מהדעת שלך!". זהו הגילוי של יום כיפור.

נס פורים: כי כך עלתה ברצונו יתברך שמו

גם ימי הפורים יש להם שייכות לעניין הגורל. כי כל הגורל שהמן הטיל כדי להרוג את כלל ישראל, נהפך אחר כך לגמרי; כמו שישד הפייטן: "פור המן נהפך לפוריני". בפורים עלה והתברר שהגורל היה באמת לטובת ישראל. כי הגורל הזה מלמדינו אשר בעצם מצד המעשים, היו היהודים במצב שפל שכזה, שהם לא היו ראויים להצלה. נו, למה אכן הציל אותם הקב"ה?! כי כך הוא רצה! פשוטו כמשמעו! כי הוא אוהב

גם לא בירושלים וגם לא סמוך לירושלים - אלא שולחים אותו לגמרי החוצה - די ווייט'סטע וואס איז נאר שייך' - מחוץ לישוב במדבר ציה וצלמוות! מה פשר הדבר?! למה יש ביניהם פער עצום שכזה? השעיר לעזאזל יכול הרי היה לטעון: "הרי אני דומה לו במראה, ובגובה ובערכנו, ובכן, רק מחמת שהגורל יצא כך, מגיע לי להיות שעיר שפל כזה שהולך לס"מ? על מה ולמה?!".

אהבת הקב"ה לאיש ישראל: למעלה מטעם ודעת

אפס כי התשובה לטענתו נמצאת בפסוק במלאכי (א, ב) הנביא אומר שם: "אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְאֶמְרָתְכֶם בְּמֶה אֶהְבֶּתְנִי הֲלוֹא אֶח עָשׂוּ לְיַעֲקֹב נָאִם ה' וְאֶהְבֵּ אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עָשׂוּ שְׂנֵאתִי" - הקב"ה אומר: אני אוהב אתכם - את כלל ישראל! ואני שונא את הגוי! ואם תשאל: "בְּמֶה אֶהְבֶּתְנִי" - למה אכן כך?! למה אתכם אני אוהב, ואילו את הגוי אני שונא?! הרי יעקב ועשו הם אחים תאומים! הא כיצד נעשה לפתע כזה הבדל עצום ביניהם?! ועל זה משיב הקב"ה ואומר: "וְאֶהְבֵּ אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עָשׂוּ שְׂנֵאתִי" - "אני יודע למה! אצלי זה ברור מאד! אבל - כביכול - לך איני יכול להסביר 'למה', אני רק יכול לומר לך שכן הוא! 'זהו זה' ואיני רוצה אפשר לפרש יותר מזה! זה למעלה מטעם ודעת!" הנביא לא אומר שהטעם לאהבה הזאת הוא, כי יעקב הוא צדיק ואילו עשו הוא רשע. כי באמת הצדקות והרשעות אינם 'סיבה' - אלא 'סימן'! כלומר: מפני שהקב"ה אכן אוהב את היהודי ושונא את הגוי, לכן משתלשלים הדברים ויוצאים באופן כזה, שהגוי נהיה רשע והיהודי נהיה צדיק. אבל מהי הסיבה הראשונה לכך?! מאיפה זה מתחיל - מהו השורש?! זה כבר ענין עמוק מאוד ונסתר מאיתנו לגמרי! אלו ענינים ששורשם בשורש הנשמה של יהודי, שאי אפשר אפילו להתחיל להסביר אותם.

גם כאשר יהודי הוא צדיק בפועל, הנה ה'צדקות' הזאת היא זה רק חלק קטן וזעיר ממנו. **אבל עצם קדושתו של אדם מישראל הוא ממש 'טמיר ונעלם'! מדברים כאן מחלק אלוך ממעל שאינו יכול להתגלות! אולי לעתיד בעולם הבא יתגלה איזה 'משהו' מן האור הזה, אבל קדושת נשמת ישראל עצמה אינה יכולה להתגלות.**

שנאת העמים היא גם למעלה מטעם ודעת

'זה לעומת זה' - כמו שקדושתו של איש ישראל היא כל כך עמוקה ונשגבה, כך גם בצד שכנגד - הטומאה של הסטרא אחרא - היא טומאה שפלה מאוד. טומאה כזו שאי אפשר

נקודות:

"ההבדל בין יהודי לגוי - אינו רק מחמת מעשיהם! אין שום סיבה מובנת - שאתם יכולים להבין בדעתכם - למה אני אוהב את היהודי ושונא את הגוי! כי הבחירה שלי בכלל ישראל, באה ממקום שבו אתה לא מבין כלום ואתה לא יכול להשיג כלום! לא את 'קדושת ישראל' אתה יכול להשיג, ולא את 'טומאת הגויים' אתה יכול להשיג! זה למעלה מהדעת שלך!"

הנקודה של פורים היא: "חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח". לכן השמחה של פורים הוא ממש אין לשער! לא שייך שמחה גדולה יותר! צריכים פשוט לצאת מהכלים משמחה כזו! וכשיהודי מתכוון לפורים עם מחשבות כאלה, בוודאי שהקב"ה יעזור לו ויאיר בו הארה מלמעלה מטעם ודעת

'יהודי' ושונא 'גוי' - באופן שגבחה ונעלה מכל ההשגות שלנו!

בפורים מתגלה הפנימיות הזאת בתוקף גדול

אותו 'עולם הגורל' - שמתגלה ביום הכיפורים - מתגלה גם בפורים! ההבדל הוא רק, שביום כיפור צריך להתענות כדי שיוכלו לקבל שייכות עם הגילוי הנורא הזה, ואילו בפורים זה מתגלה באופן כה חזק ופשוט - עד שאנו יכולים לאכול ולשתות ועדיין לקבל שייכות לזה! אשר בעומק היינו שפורים הוא כמו יום הכיפורים דלעתיד לבוא שהזוהר הקדוש אומר: "עתידין לאתענגא ביה" - לעתיד לבוא יאכלו ביום כיפור - כך כבר עכשיו - הוא פורים! זהו יום כיפור שאוכלים בו! כל יהודי עושה תשובה מאהבה ומתגלה המחילה סליחה וכפרה הגדולה ביותר!

עד דלא ידע: מבינים שלא צריכים להבין

אפס כי דבר אחד צריכים בפורים! אכן מותר ואף מצווה לאכול, אבל לחשוב כאדם 'מפוכח' זה כבר אסור - 'דאס שוין נישט'. הגילוי של פורים בא ממקום שהוא 'עד דלא ידע'! כל זמן שאתה במצב של 'ידע', אזי אתה עדיין במצב של 'אינך מבין' למה הקב"ה אוהב אותך! אבל כאשר נכנסים למצב של 'עד דלא ידע', אזי מגיעים באחת ל'עולם הגורל', 'עולם הפור', לעולם שבו כבר 'מבינים' - שלא צריך להבין! שם אפשר לקבל ולחיות עם מושגים - גם אם לא מבינים אותם עם השכל!

כל השערים פתוחים

היו הרבה צדיקים שבפורים ראו אצלם בהתגליא את קדושת היום, והיה אצלם עת רצון נורא לפעול בו ישועות ורפואות לרוב. המופתים ממש התגלגלו על הרצפה, ובכלל נפתחו אצלם כל השערים; אפשר היה לשאול אותם על ענינים שלא יכלו לשאול כל השנה, והם דיברו בכורים - שמעולם לא דיברו במשך השנה. אכן כל זה היה כדי להמחיש קצת את מה שקורה לעילא בשמים ביום כזה - להיות אתה דוגמא דלעילא - איזה עת רצון יש כעת בשמים. כמה שש ושמח הקב"ה בכיכול עם כל יהודי! זה יום שהקב"ה מגלה שאפילו בשעה שיהודים שרויים בשפלות ובשאל תחתית ממש, עדיין נשאר אצלם נקודה נפלאה ועצומה של 'קדושת ישראל' שלא תתנתק ולא תלך לאיבוד לעולם!

על ידי הכנה ראויים זוכים לקחת מן האור של פורים לכל השנה כולה

פורים הוא 'סוג של יום' שיש לו שייכות עם הנקודה העמוקה הזאת של 'קדושת נשמות ישראל'. אפשר לומר בהדיא, שהנקודה של פורים היא: "חושב מחשבות בלבתי ידח ממנו נדח". לכן השמחה של פורים הוא ממש אין לשער! לא שייך שמחה גדולה יותר! צריכים פשוט לצאת מהכלים משמחה כזו! וכשהיהודי מתכוון לפורים עם מחשבות כאלה, הוא רוצה להיכנס לכזה פורים - 'צו אזא מין פורים' - ולקבל הארה מהקדושה העצומה שיש בנשמות ישראל, שתלווה אותו ותלך עמו כל השנה; כמו שהפסוק אומר (אסתר ט, כח): "לא יִעָבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים" - בוודאי שהקב"ה יעזור לו ויאיר בו הארה מלמעלה מטעם ודעת.

ה'בעיקטשע' השחורה שלו אשר לבש בימות החול, ואכל 'קאשע' (כוסמת) לארוחת הערב כמו בכל ערב רגיל.

- בתקופתו של הרה"ק מראזוואדוב היתה גזירת גיוס על בחורי ישראל, והיו מכנים את הבחורים שהיו צריכים להתייצב אצל הצבא בשם 'שטעלערס'. שנה אחת ביום הפורים היו בראזוואדוב הרבה בחורים 'שטעלערס', ובאמצע עריכת השולחן כאשר זימרו את המזמור 'למנצח על אילת השחר', עצר הרה"ק מראזוואדוב באמצע המזמור, ופתח ואמר: 'אספר כל עצמותי, זיי נעמען א אידישע בחור און ציילן אים אפ אלע בייער, 'המה יביטו יראו בי' זיי קוקן אים אָן צו ער איז ראוי צו זיין א זעלנער צו נישט, 'יחלקו בגדי להם' זיי טוהען אים אויס זיינע חסידישע מלבושים, 'ועל לבושי יפילו גורל' זיי זענען מפיל גורל וועלכער לבוש ער זאל גיין אנגעטוהן, צו ער זאל גיין אנגעטוהן מיט א מאנדור פון א קאלדאט, אדער ער זאל גיין ווייטער אנגעטוהן מיט חסידישע מלבושים' (אספר כל עצמותי - הם לוקחים בחור יהודי וספורים לו את כל עצמותו, 'המה יביטו יראו בי' - הם מסתכלים עליו ובוטנים אם הוא ראוי להיות חייל או לא, 'יחלקו בגדי להם' - הם פושטים ממנו את מלבושיו החסידיים, 'ועל לבושי יפילו גורל' - הם מפילים גורל איזה לבוש ילבוש החבור, אם ילבוש את מדי הצבא, או שימשך ללבוש מלבושים חסידיים), והמשך ואמר בהתלהבות: 'בעט מען דעם רבוננו של עולם (מבקשים מן הרבוננו), והתחיל לזמר בהתעוררות עצומה: אוי! הצילה מחרב נפשי, מיד כלב יחידתי', ושרר את זה הפסוק בכינות עצומות, וכך המשך את כל המזמור בכינות גדולות. אחר כך חילק שיריים מן ה'קוגל' אל הבחורים, וכל חתיכה של קוגל שחילק היתה ספוגה כולה (דורגענוויקט) בדמעותיו, כי בכה והוריד דמעות שליש על כל חתיכת שיריים לפני שחילקה. ואכן כל אותם הבחורים שנכחו אז בעת עריכת השולחן וקיבלו את השיריים, זכו והשתחררו מן הצבא.

פעם אחת היה מעשה דומה אצל הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ז"ע בן אחותו של הרה"ק מראזוואדוב הרבנית בילא ע"ה בת הרה"ק הר"א מדייקוב ז"ע, שהיו אצלו הרבה 'שטעלערס', רוצה להביא קוגל אל שולחנו, וענה ואמר: 'דער הייליגער ראזוואדובער פעטער זאגט אז קוגל איז א סגולה פאר 'שטעלערס', דער טעם דערפון ווייס איך נישט, אבער עס איז נישט דא אויפיל דעת אין די גאנצע וועלט ווי ביים הייליגן ראזוואדובער פעטער, ממילא על דעתו טייל איך אויך' (רודי הרה"ק מראזוואדוב אומר ש'קוגל' מסוגל עבור המתייצבים לצבא, הטעם לכך אינו ידוע, אבל בכל העולם כולו לא נמצא כ"כ הרבה דעת כמו שיש אצל דודי הרה"ק מראזוואדוב, ולכן אחלק גם אני על דעתו). ואכן חילק מן הקוגל לכל ה'שטעלערס', וגם הם השתחררו כולם מעבודת הצבא.

- כ"ק מרן רבינו ז"ע היה חתנו של הרה"ק בעל 'קרן ישועה' מריבאטש ז"ע בנו של דודו הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע, פעם אחת נפגשו כ"ק רבינו עם גיסו כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מבלאזוב זצ"ל ודיברו ביניהם מיום הפורים אצל אביו, וענה כ"ק רבינו ואמר לו: 'זאלסט מיר מוחל זיין וואס איך וועל דיר זאגן, דער זיידע דער עלטער שווער האט געליינט די מגילה, האט ער שייך געליינט... אבער עס נישט געקומען צום שווערס ליינען, וויאזוי ער האט געליינט די מגילה, איז געוועהן ממש יום כיפוריים, אזא התעוררות געוועהן, ממש נישט פשוט' (מתחיל לי מה שאומר לך, כשחזרו הרה"ק מבלאזוב קרא את המגילה, היה זה באופן נאה מאד. אבל זה לא הגיע לקריאת המגילה של חותני, כי כאשר חותני היה קורא היה זה ממש כיום כיפוריים, כוונת התעוררות היתה באופן שאינו פשוט).
- באותה הזדמנות אמר האדמו"ר מבלאזוב אל כ"ק רבינו בשם אביו, שאמר פעם בפורים על הפסוק (אסתר ט, יג) 'נתן גם מחר ליהודים לעשות כדת היום', ופירש כי 'יש מחר לאחר זמן', והיתה כוונת אסתר המלכה לפעול בבקשתה אצל מלכו של עולם אשר גם במשך כל השנה יוכלו לפעול את הישועות הגדולות ויכולים לפעול בפורים, ע"י שקדושת ימי הפורים תמשך ותתפשט על כל השנה.

- הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ז"ע בן הרה"ק רבי אלעזר ז"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע, היה מגדולי תלמידיו של הרה"ק מראפשיץ ז"ע. רבי נפתלי היה אדם גדול מאד, והיה רבו הרה"ק מראפשיץ מכבוד ביותר. אבל רבי נפתלי בעצמו לא נהג מימיו בשום גינוני אדמו"רות, ולא רצה כלל להיות רבי.

- רבי נפתלי היה נוהג לשבת בכל שנה ביום הפורים ולסעוד את סעודת היום עם אנשי שלומו ומכיריו בבית המדרש אשר בליזענסק, ובדרך כלל היה באים לביהמ"ד כמה אנשים מחופשים, והיו הולכים ורוקדים בין הצבור ומשמחים אותם, וקראו להם 'פארשטעלערס' (המתחפשים). שנה אחת ישב רבי נפתלי עם הציבור בביהמ"ד וכבר התחילו בסעודה, ואתם 'פארשטעלערס' עוד לא הופיעו ולא ראו אותם. שאל רבי נפתלי: 'וואו זענען די פארשטעלערס?' (היכן הם המתחפשים?), ענו לו האנשים שאין רואים אותם, וכנראה אינם באים עדיין. אמר רבי נפתלי: 'נו, אויב די פארשטעלערס קומען נישט, וועל איך מיך פארשטעלן' (נו, אם המתחפשים אינם באים, אתחפש אני). ברשנו ורבי נפתלי היה 'קאפטן' שירש מעזבונו של זקינו הרבי ר' אלימלך, התלבש רבי נפתלי עם אותו ה'קאפטן' ועשה את עצמו כרבי. והנה באותם שנים היה מצוי הדבר, שהיו כמה 'בנן של קדושים' מתהלכים במלבושי אדמו"רים בין הכפרים והיישובים, היכן שהתגוררו 'בעלי בתים' פשוטים יותר, וכן עמי הארץ ואנשים פשוטים, והיו נוהגים כמו אדמו"רים (היו מהם כאלו שאכן היו ראויים לאותה איצטלא, והיו גם כאלו שלא). והיו הולכים יחד עם איזה 'גבאי', והוא היה מכריז: 'דא איז דא א רבי! דא איז דא א רבי! ווער וויל א ברכה!' (יש כאן רבי! מי רוצה ברכה!). וכך היו עוברים מבית לבית, והגבאי היה אומר שיש כאן רבי, ומי שצריך ברכה או ישועה יכול לבא אל הרבי. ובכן התחפש רבי נפתלי לרבי כזה, ולקח קופסת טבק ודפק עליה [כנראה כך היה מנהג אותם הרבי'ם], וצעק: 'דא איז דא א רבי! דא איז דא א רבי! ווער וויל געהאלפן ווערן?' (יש כאן רבי! מי רוצה להיושע?). והציבור שהיה שם שחקו ממעשיו, כי היה נראה שהוא משחק. אבל היה אחד מן הנמצאים שם, אשר אשתו שככה חולה משותקת במיטתה, כי עברה סטרא"ק (אירוע מוחי) ל"ע ומאלו אי כלה לקום ממיטתה. והיה במענו את רבי נפתלי מכריז כי מי שרוצה להיושע בא אילו, ציזה לבניו שימהרו אל הבית וישאו את אמם על מיטתה ויביאוו אל בית המדרש. וכאשר צעק רבי נפתלי פעם נוספת: 'ווער וויל געהאלפן ווערן' ועשה את עצמו כמו רבי, מיד ניגש אותו אדם ואמר שהוא צריך לישועה. והנה באותו הרגע שהזכיר זאת בפניו, מיד נרפאה האשה וקמה ממיטתה כאחד האדם. חיש מהר התפשטה הישועה בעיר כי רבי נפתלי פועל ישועות, באו כולם ברצונה וביקשו ברכות. אמר רבי נפתלי: 'איך האב מיך שוין גענוג פארשטעלט' (כבר התחפשי מופקיד...), ופשוט אב ה'קאפטן' שלבש, כי כבר התחפש לו והותר...

- אצל הרה"ק מראזוואדוב ז"ע היה יום הפורים נערך באופן נעלה ומרומם, בכובד ראש גדול מאד (וייער ערנטט). גם עריכת השולחן ביום הפורים היתה באופן זה, ואע"פ שקהל הנאספים היו בשמחה וצהלה כנהוג, אבל הרה"ק בעצמו ישב בכובד ראש ובאימה ויראה. ואף לא היה מרבה לשתות יין בעת הסעודה, אלא היה אומר כמה דברי תורה לכבוד היום על מאמר חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא'.

פעם אחת כאשר היה רעש בעת עריכת השולחן מחמת גורל השמחה, הכריז הרה"ק מראזוואדוב: 'שאל! יום כיפורים!' אכן הבהדן שהיה שם, בשמעו את הדברים ענה בקול: 'נעמט'ס אראפ די בילקעס, לייגט'ס ארויף די מחזוריים...' (הורידו את הלחם מן השולחן, ושימו עליו את המחזוריים...).

בפורים עצמו היה הרה"ק מראזוואדוב עורך את שולחנו כנוכח, אבל בסוף היום כביל מוצאי פורים, אשר בכל העולם רגילים להתקבץ באותה שעה ולערוך סעודות לכבוד היום, היה אצלו כבר כמו יום חול, וישב עם